

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Mezinárodní teritoriální studia

David Martinek

**Japonsko-čínské spory o souostroví Senkaku a potenciál vzniku ozbrojeného
konfliktu**

Bakalářská práce

Praha 2016

Autor práce: **David Martinek**

Vedoucí práce: **PhDr. Maxim Kucer**

Rok obhajoby: **2016**

Bibliografický záznam

MARTINEK, DAVID. Japonsko-čínské spory o souostroví Senkaku a potenciál vzniku ozbrojeného konfliktu. Praha, 2016. 51 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Maxim Kucer

Abstrakt

Tato bakalářská práce analyzuje potenciál konfliktu okolo sporných ostrovů Senkaku/Diaoyu, které se nachází ve Východočínském moři. Mezi aktéry v této oblasti jsou považovány Japonsko, Čína a Spojené státy americké. Práce zkoumá jejich bezpečnostní politiku, vojenské síly a aktivitu ve sporné oblasti ostrovů. Z práce je patrné, že mezi Japonskem a Čínou existuje konflikt okolo sporných ostrovů, avšak současný konflikt není v ozbrojené fázi a ani v následujících letech ozbrojený konflikt není pravděpodobný. Ovšem ozbrojený incident mezi vojenskými silami Japonska a Číny okolo sporných ostrovů je možný.

Abstract

This bachelor thesis analyzes potential to armed conflict about disputable Senkaku/Diaoyu Islands in East China Sea. The actors in this area are Japan, China and United States. Thesis researches their security policy, military power and activity in this disputable area. The result of this study that between Japan and China exist conflict about disputable Islands, but this conflict hasn't been probable in next years. However the military incident between Japan and China is possible.

Klíčová slova

Senkaku/ Diaoyu, Japonsko, Čína, ozbrojený konflikt

Keywords

Senkaku/ Diaoyu, Japan, China, military conflict

Rozsah práce: 80 782 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

David Martinek

Rád bych zde vyjádřil upřímné poděkování PhDr. Maximovi Kucerovi za jeho podporu a odbornou pomoc. Poděkování patří i mým blízkým, kteří mi po celou dobu mého dosavadního studia byli oporou.

Institut mezinárodních studií
Teze bakalářské práce

- 1) Je možný ozbrojený konflikt v oblasti sporných ostrovů Senkaku mezi Japonskem a Čínou?
- 2) Ostrovy Senkaku mají významný vliv na vzájemné vztahy mezi Japonskem a Čínou.
- 3) Spojené státy americké jsou stabilizačním prvkem mezi Japonskem a Čínou.

Obsah

1. Úvod	9
2. Faktory ovlivňující čínsko-japonské vztahy	11
3. Význam ostrovů Senkaku v čínsko-japonských vztazích.....	13
3.1. Surovinové zdroje v okolí ostrovů Senkaku a jejich význam	14
3.2. Geopolitický význam	15
4. Pohledy aktérů na situaci kolem souostroví Senkaku	17
4.1. Japonská bezpečnostní politika vůči ostrovům Senkaku	18
4.2. Vojenské rozložení japonských sil.....	22
4.3. Japonské akvizice vojenského vybavení mezi lety 2010 – 2016.....	23
4.4. Japonská aktivita kolem ostrovů Senkaku.....	26
5. Čínská bezpečnostní politika vůči ostrovům Senkaku.....	29
5.1. Čínské vojenské akvizice	32
5.3. Čínská aktivita v oblasti sporných ostrovů	36
6. Spojené státy americké a její bezpečnostní politika vůči východní Asii	40
6.1. Jednání Spojených států vůči ostrovům Senkaku.....	42
7. Konfliktní potenciál v oblasti sporných ostrovů Senkaku	44
7.1. Spouštěče konfliktu	44
7.2. Konfliktní potenciál	45
8. Závěr	46

1. Úvod

Čínská lidová republika a Japonsko představují pro Asii a i celý zbytek světa dva velmi významné aktéry globální politiky.

Tato bakalářská práce se zaměří konkrétně na vzájemné vztahy ČLR a Japonska v 21. století a to především teritoriální spory okolo ostrovů Senkaku neboli Diaoyu, které se nacházejí ve Východočínském moři.

Hlavním cílem této práce je odpovědět na otázky proč vyvstaly na povrch znovu otázky vlastnictví sporných ostrovů Senkaku/Diaoyu a jaký význam mohou tyto ostrovy mít pro případný ozbrojený konflikt a zda je tento ozbrojený konflikt potenciálně možný. Bakalářská práce také bude odpovídat na otázku, zda jednotliví aktéři posilují své vojenské akvizice z důvodu předpokladu ozbrojeného konfliktu.

Práce je rozdělena do tří částí. První část je věnována historickému kontextu a národním mýtům, které hrají velkou roli ve vzájemné politice Číny a Japonska. Zde je hlavním zdrojem analýza *The shifting nature of Japan-China relations after Cold War* od autora K. Ryoseie.

Ve druhé části bakalářské práce se zaměřím na samotné ostrovy Senkaku/Diaoyu a jejich význam. Tyto ostrovy se skládají pouze z pěti ostrůvků, které nemají rozlohu větší než 7 km². Ovšem území, které k těmto ostrovům patří již zabírá 210 000 km² v podobě výlučné ekonomické zóny (dále jen EEZ), což již rozhodně není zanedbatelná plocha. Navíc dle vědců se v tomto prostoru nachází velká naleziště nerostných surovin, na nichž jsou obě země závislé.

Poslední část práce se věnuje jednotlivým aktérům, jejich bezpečnostní politice, vojenským akvizicím a jejich aktivitám okolo sporných ostrovů Senkaku. Zde je využito hlavně primárních zdrojů jako je například *National Security Strategy* nebo *State Council Information Office of The People's Republic of China*. K analýze vojenských aktivit Japonské armády slouží především *Defense Programs and Budget of Japan* mezi lety 2010 – 2016. Bohužel takto ucelený dokument Čína každoročně

nevydává a tak v této části jsou využity hlavně sekundární zdroje například analýza *U.S. Navy Take Notice: China is Becoming a World-Class Military Shipbuilder* od autorů G. Collinse a A. Ericksona a také analýza *Chinese Military Modernization and Force Development* od autorů A.H. Cordesmana, A. Hesse, N.S. Yaroshe. Tato část dále bude rozebírat budoucí možný vývoj a nastíní veškeré možné dopady na vzájemné vztahy obou zemí a potenciál možného ozbrojeného konfliktu v této oblasti. Zde je čerpáno především z analýzy *The Senkaku/Diaoyu Island Controversy: A Crisis Postponed* od autora P.J. Smitha.

Vzhledem k tématu práce je jako způsob metodologie zvolena případová studie. Práce je řazena chronologicky. Veškeré použité prameny a odborná literatura jsou uvedeny na konci práce.

2. Faktory ovlivňující čínsko-japonské vztahy

Japonsko-čínské vztahy prošly v průběhu uplynulých sto let zásadní změnou. Z poměrně přátelských vztahů došlo i ke dvěma konfliktům, kdy Číňany a Japonce ovládají pocity nadřazenosti a podřízenosti. Číňané pocit nadřazenosti přejímají z období, kdy jejich postavení v regionu bylo velmi silné. Toto období však bylo ještě před „otevřením“ se světu. Na druhé straně se ovšem objevil i pocit podřízenosti kvůli japonské vyspělosti a ekonomice. Tento pocit je však již minulostí a nahrazuje ho hrdost Číňanů z ekonomického vzestupu, který stále prožívají. Naopak Japonci mají pocit odpovědnosti za velice bolestivé událost, ke kterým došlo během japonské invaze, avšak i u Japonců je tento pocit doprovázen pocitem nadřazenosti, kvůli pomoci při modernizaci čínské ekonomiky. Japonsko se zatím stále cítí ekonomicky nadřazené Číně, avšak je si i velmi dobře vědomo, že je na Číně ekonomicky velmi závislé a případný konflikt by mohl zapříčinit ekonomický pád Japonska.

Během posledních sto let došlo k mnoha změnám v oblasti vzájemných vztahů. Čína byla na počátku 20. století slabou zemí a jen velmi těžko vzdorovala tlakům zvenčí, jako byl japonsko-ruský spor o Koreu a jejich zájmy v Mandžusku, které bylo čínských územím. Či následným obsazením Mandžuska japonskými jednotkami, mnohaletou intervencí Japonska do čínských vnitřních vztahů a snaha o kulturní vliv.¹ Nejednalo se však o nic zvláštního, jelikož si Čína takto podmaňovala většinu regionu po dlouhé stovky let a to také včetně kulturní intervence do Japonska. Velký zlom nastal vypuknutím druhé světové války. Dodnes rezonuje ve vzájemných vztazích invaze Japonska do Číny. Po druhé světové válce se obě země významně změnily. Čína se sjednotila po občanské válce a začala jí vládnout komunistická vláda, která se zařadila k zemím spřáteleným se Sovětským svazem v období studené války. Naopak Japonsko se dostalo do obranného systému Spojených států a tímto se obě země ocitly znovu na opačných stranách konfliktu.

Již během této doby se vztahy měnily velmi významně. Do konce druhé světové války byly vzájemné vztahy Číny s Japonskem především politické. Avšak v této době se začaly rozvíjet i vztahy ekonomické, bezpečnostní a kulturní v mnohem větší míře.

---

¹ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: NLN, 1998, 656 s.

Japonsko se změnilo a začalo prosazovat mírová řešení distancující se od dřívějšího císařského Japonska. K tomuto stavu pomohlo především spojenectví se Spojenými státy, které pomohly Japonsku se stát vyspělým státem se silnou ekonomikou založenou na technologiích. V této stejné době však Čína zápolila s Maoovou pětiletkou nebo kulturní revolucí. I přes rozdílný vývoj byly vztahy velmi dobré a prohlubovaly se hlavně po ekonomické stránce.²

Po normalizaci vztahů z roku 1972 se vztahy oficiálně dostaly na velmi dobrou úroveň. Avšak čím dál tím více se začaly projevovat problémy vzájemné historie. Číňané vnímají návštěvy chrámu Yasukuni a tvorbu učebnic japonskými představiteli, jako absenci pokory k obětem druhé světové války. Tyto dva problémy jsou velmi důležité, jelikož utvářejí čínské veřejné mínění a učebnice dějepisu mají velký vliv na identitu a kulturní a historickou paměť národa.

Japonské obyvatelstvo svůj postoj vůči Číně od roku 1980 naprosto obrátilo a postupně se čím dál tím více zhoršovalo. Avšak mínění Čínského obyvatelstva vůči Japonsku je ještě mnohem horší. V roce 2004 byl proveden průzkum veřejného mínění, který ukázal, že pouhých 6,3% dotázaných má „kladné“ mínění vůči Japonsku a 53,6% dotázaných označilo Japonsko jako nepřátele.³ Zde je patrné, jak velká nenávist je zakořeněna v čínské společnosti. V tomto výzkumu bylo i zjišťováno, co pro dotazované Japonsko symbolizuje. Vedle přírodních krás Japonska však Číňané označovali japonskou invazi, což značí, že stále nedošlo k procesu vyrovnání se, jakým prošla Evropa vůči Německu a jeho válečným zločinům.

Důležitou roli v čínsko-japonských vztazích tvoří i ekonomický vývoj. Japonsko se vyvinulo z agresivního státu z první poloviny dvacátého století ve stát velmi mírově smýšlející, s vyvinutou ekonomikou, kterou táhly především technologie a inovace.⁴

---

² HOWE, Christopher. *China and Japan: history, trends, and prospects*. Oxford: Clarendon Press, 1996.

³ RYOSEI, Kokubun. The shifting nature of Japan-China relations after Cold War. RYOSEI, Kokubun. The shifting nature of Japan-China relations after Cold War. LAM, Peng Er. *Japan's Relations With China: Facing a Rising Power*. Sheffield Centre for Japanese Studies/Routledge Series: Routledge, 2006. ISBN 1134193734, s. 22

⁴ Tamtéž. s.21

Čína je 26x větší než Japonsko, má o 1,2 miliardy více obyvatel, avšak i přesto je stále rozvojovou ekonomikou, jelikož její HDP je o čtvrtinu menší než Japonska.^{5 6} Ovšem pokud Čína dokáže stálé růst, i přes své vnitřní problémy, a stabilizovat svou ekonomiku a populační růst společně se stárnutím populace, může se stát, že budeme svědky změny v rovnováze sil v Asii. Právě toto může být velký zdroj rivality obou zemí vůči té druhé.

3. Význam ostrovů Senkaku v čínsko-japonských vztazích

Ostrov Senkaku se skládají ze skupiny malých neobydlených ostrovů rozmístěných ve Východočínském moři přibližně 90 námořních mil severně od ostrovů Yaeyama, které patří do prefektury Okinawa a 120 námořních mil severovýchodně od Taiwanu. Toto souostroví se skládá z ostrovů Uotsuri, Kuba, Taisho (či Kumeakashima), Kitakojima, Minamikojima, Tobise, Okinokitaiwa a Okinominamiwa. Ostrov se celkově rozkládají na rozloze 6,3 km², z čehož největší ostrov Uotsuri zaujímá rozlohu 3,6 km².

Obrázek č. 1: Ostrov Senkaku

Zdroj: *The Economist* (<http://www.economist.com/news/leaders/21569740-risks-clash-between-china-and-japan-are-risingand-consequences-could-be>)

⁵ China Indicators. *World Bank* [online]. 2014 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z [www: http://search.worldbank.org/data?qterm=china&language=EN](http://search.worldbank.org/data?qterm=china&language=EN)

⁶ Japan indicators. *World Bank* [online]. 2014 [cit. 2016-04-20] Dostupné z [www: http://search.worldbank.org/data?qterm=Japan&language=EN&format=](http://search.worldbank.org/data?qterm=Japan&language=EN&format=)

3.1. Surovinové zdroje v okolí ostrovů Senkaku a jejich význam

V celém Východočínském moři se dle odhadů expertů nachází zásoby ropy a zemního plynu, z něhož se poměrně značná část objevuje nedaleko sporných ostrovů nebo v jejich EEZ. Ovšem díky sporům v této oblasti není možné provést podrobný průzkum, a tak jsou tyto zásoby pouze odhadované, přičemž jednotlivé číselné údaje různých institucí se navzájem značně liší. Například U.S. Energy Information Agency ve svých zprávách odhaduje například zásoby ropy na 200 milionů barelů. Čínské odhady jsou však mnohonásobně vyšší a informují až o 70 - 160 miliardách barelů v celé oblasti Východočínského moře, avšak tyto hodnoty jsou pouze odhadované, navíc společnost Chinese National Offshore Oil Corporation, která v oblasti Východočínského moře těží, uvedla v roce 2011, že ověřené zásoby ropy činí pouze 18 milionů barelů.⁷

V případě zásob zemního plynu Agentura U.S. Energy Information Agency odhaduje zásoby zemního plynu na 1 - 2 biliony m³ zemního plynu. Čínská vláda opět odhaduje zásoby mnohonásobně vyšší a to až 250 bilionů m³ zemního plynu. Dle těchto zpráv se většina těchto zásob nachází právě v blízkosti sporných ostrovů. I zde společnost Chinese National Offshore Oil Corporation uvádí, že v roce 2011 se v oblasti nacházelo 300 miliard kubických stop zemních plynu.⁸

Dle U.S. Energy Information Agency Čína spotřebovává odhadem 10 milionů barelů ropy denně a 5,07 bilionu m³ zemního plynu za celý rok 2013. Japonsko poté spotřebovalo v roce 2013 4,5 milionů barelů ropy denně a 4,7 bilionu m³ zemního plynu na celý rok 2013. Na základě těchto informací je patrné, že i přesto, že zásoby zemního plynu a ropy ve Východočínském moři nejsou marginální, ale pro Čínu ani Japonsko nejsou klíčové, tak jsou pro obě země natolik důležité, že mezi sebou mohou eskalovat napětí. Někteří autoři se domnívají, že nerostné bohatství ve Východočínském moři a v okolí kolem sporných ostrovů Senkaku není tak významné,

---

⁷ U.S. Energy Information Agency 2014

⁸ Tamtéž.

aby měly zásadní význam jak pro Japonsko, tak i Čínu.⁹ Zvláště pro Japonce se nejde o příliš cenné zásoby, jelikož jejich doprava potrubím na japonské ostrovy by byla příliš nákladná.¹⁰ Ovšem najdou se i odborníci, kteří se domnívají, že zásoby ve Východočínském moři jsou značné¹¹, avšak tyto autoři vycházejí z čínských údajů, které jsou pravděpodobně velmi nadhodnocené a jsou pouze odhadované.¹²

3.2. Geopolitický význam

V celé oblasti Východočínského moře se nachází mnoho námořních tras, které jsou jedny z nejdůležitějších na světě. Na jeho březích se nachází také čtyři z prvních deseti nejvytíženějších přístavů na světě mezi které patří přístav v Shanghai, Shenzhenu, Qingdao a Hong Kongu.¹³ Navíc skrze Východočínské moře proplovají lodě i do Žlutého moře, ve kterém jsou další tři čínské přístavy, které patří do deseti nejvytíženějších přístavů na světě (Guangzhou, Ningbo-Zhoushanu, Tianjinu).¹⁴ Také pro Japonsko je Východočínské moře velmi podstatným územím, skrze které procházejí námořní trasy důležité pro dopravu nezbytných surovin. Například touto oblastí je převáženo každý rok 11 miliard barelů ropy a 190 bilionu m³ zemního plynu. Celkový obchod, který touto oblastí prochází se každý rok pohybuje okolo 5,3 bilionu dolaru.¹⁵ Ovšem pro porovnání s Čínou se v první desítku nejvytíženějších přístavů světa žádný japonský přístav nenachází, i přesto však je pro

---

⁹ Glaser, B. (2012): Potential Flashpoints in the East China Sea

¹⁰ Acheson, C. (2011): Disputed Claims in the East China Sea: An Interview with James Manicom. The National Bureau of Asian Research, official website.

Dostupné z www: <http://www.nbr.org/research/activity.aspx?id=159>

¹¹ Weiland, K. E. (2009): China's Strategy in the Senkaku/Tiao-jü-iao Islands Dispute: Issue Linkage and Coercive Diplomacy, Asian Security, Vol. 5, No. 2.

¹² Weiland, K. E. (2009): China's Strategy in the Senkaku/Tiao-jü-iao Islands Dispute: Issue Linkage and Coercive Diplomacy, Asian Security, Vol. 5, No. 2.

¹³ TOP 50 WORLD CONTAINER PORTS. *World Shipping Council*. [online] 2016 [cit. 2016-04-20] <http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>

¹⁴ TOP 50 WORLD CONTAINER PORTS. *World Shipping Council*. [online] 2016 [cit. 2016-04-20] Dostupné z www: <http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>

¹⁵ China's Maritime Disputes. *Council on Foreign Relations*. [online] 2016 [cit. 2016-04-20] Dostupné z www: <http://www.cfr.org/asia-and-pacific/chinas-maritime-disputes/p31345#!p31345>

Japonsko námořní doprava skrze Východočínské moře životně důležité, jelikož pro Japonsko je Východočínské moře velmi podstatné právě z důvodu, že se jedná o nejkratší možnou cestu k dopravě ropy z Perského zálivu, ze kterého pocházelo v roce 2014 81% dovezené ropy.¹⁶ Právě obchodní trasy ve Východočínském moři, a tím i souostroví Senkaku, jsou pro obě země velmi důležité. V případě potřeby tak mohou mnohem efektivněji kontrolovat námořní plavbu v celé oblasti a získat tak významnou výhodu oproti druhé zemi. Tím, že Japonsko v současné době drží souostroví Senkaku pod svým vlivem, lépe kontroluje námořní trasy, na kterých je ekonomicky závislá. Naopak v případě získání ostrovů Čínou by došlo k narušení japonské kontroly nad svou ekonomikou.

Souostroví Senkaku má i další geopolitický význam. Patří totiž do tzv. "First Island Chain". First Island Chain patří do strategie Island Chain, kterou poprvé zmínil během korejské války v roce 1951 americký komentátor J.F.Dulles, který se o dva roky později stal ministrem zahraničí v administrativě Dwighta Eisenhowera. First Island Chain je pás, který je tvořen japonskými ostrovy, souostrovím Kjúšú, Tchaj-wanem a Filipíny.¹⁷ Tento koncept navrhoval obklíčení Sovětského svazu a Číny na moři. Čína si tento koncept přebrala a čínští analytici ho využívají dodnes. Tento koncept předkládá obavy, že by mohlo dojít k obklíčení americkými silami a klade důraz na geografický a strategický význam Taiwanu. Pokud by tak Čína získala souostroví Senkaku, tak by měla značně ulehčený případný vstup do otevřeného Tichého oceánu tím, že by právě překonala výše zmíněný First Island Chain. Nyní jsou však v držení Japonska, jehož spojencem jsou Spojené státy americké, kteří tak mohou omezit operace čínského námořnictva pouze na území pobřežních moří.

Ostrov Senkaku hraje také velmi významnou roli v problematice výlučných ekonomických zón. Tento pojem EEZ vznikl na půdě OSN, které zavedlo Úmluvu o mořském právu. Tento dokument potvrzuje, že každá země má své výsostné vody, které sahají 12 námořních mil od pobřeží. Poté další oblast tvoří výlučná ekonomická zóna, která sahá 200 námořních mil od pobřeží, ve které má každý stát svrchované

---

¹⁶ Japan. *The U.S. Energy Information Administration* [online] 2015 [cit. 2016-04-20] <https://www.eia.gov/beta/international/analysis.cfm?iso=JPN>

¹⁷ Obrázek č. 1

právo na nakládání jak s mořským šelfem, tak s vodním sloupcem ležícím nad ním, což zahrnuje rybolov i těžbu surovin. Do výlučné ekonomické zóny se počítají i ostrovy. Dokument upravuje i co se dá považovat za ostrov. Za ostrov se považuje taková část země obklopená vodou, která je při přílivu nad vodou, přičemž dále musí umožňovat trvalé osídlení nebo vlastní ekonomickou existenci. Pokud není toto splněné, tak se jedná pouze o skály, které není možné zahrnout do výpočtu EEZ. Státy, které mají sousedící nebo protilehlá pobřeží (například Východočínské moře), se hranice EEZ stanovují dohodou států.¹⁸ V tomto případě smlouva neposkytuje tedy dostatečnou právní oporu. Dosud nebyla nalezena jednoznačná shoda, ovšem někteří odborníci se domnívají, že souostroví Senkaku lze použít pro výpočet EEZ.¹⁹ Pokud se povede Japonsku dokázat, že je možné ostrovy Senkaku trvale osídlit nebo jsou schopné vlastní ekonomické existence, tak mohou využívat EEZ ostrovů, což bude pravděpodobněji mnohem významnější, než samotné ostrovy.

4. Pohledy aktérů na situaci kolem souostroví Senkaku

Tato kapitola se zaměří na jednotlivé aktéry, kteří mají hlavní zájem ohledně sporů okolo ostrovů Senkaku. Mezi ně samozřejmě patří Čína a Japonsko, ale do těchto sporů jsou zataženy i Spojené státy americké. I když se jejich území nenachází poblíž sporných ostrovů a nečiní si na ně žádný nárok, nelze je z této analýzy vynechat. Jedná se o světovou velmoc, která se zasazuje o svobodu plavby a navigace na světových mořích a oceánech.²⁰ Navíc jsou také hlavním spojencem Japonska a veřejně prohlásily, že v případě napadení některého z ostrovů Senkaku cizím státem splní svůj spojenecký závazek vůči Japonsku a poskytnou mu vojenskou pomoc, což potvrdil v dubnu 2014 prezident Barack Obama na oficiální návštěvě Japonska.²¹

---

¹⁸ Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu 1996

¹⁹ Ramos-Mrosovsky, C. (2008): International Law's Unhelpful Role in the Senkaku Islands. *Journal of International Law*, Vol. 29, Issue 4.

²⁰ Glaser, B. (2012): Potential Flashpoints in the East China Sea. CNA Maritime Asia Project. Workshop One: The Yellow and East China Sea. Conference Report, CNA Analysis and Solutions.

<http://www.cna.org/sites/default/files/research/DCP2012U001959.pdf>

²¹ Manyin, M. E. (2013): Senkaku (Tiao-jü-*tao*/Tiao-jü-*taotai*) Islands Dispute: U.S. Treaty Obligations. Congressional Research Service. Dostupné z [www: http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf](http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf)

4.1. Japonská bezpečnostní politika vůči ostrovům Senkaku

Pro analýzu role souostroví Senkaku v bezpečnostní strategii Japonska jsou důležité dva dokumenty a to *National Security Strategy* a *National Defense Program Guidelines*.

National Security Strategy ve své první části zdůrazňuje svou závislost na dovozu surovin po moři a tím pádem i zájem na otevřených mořích. Alianci se Spojenými státy označují Japonci za klíčovou a směřují Japonsko k více proaktivní roli vzhledem k měnícímu se bezpečnostnímu prostředí.²²

Dokument poté určuje tyto národní zájmy:

- 1) Zachování suverenity a svrchovanosti, obrana teritoriální integrity a zajištění bezpečnosti obyvatel a jejich majetku.
- 2) Zachování prosperity země pomocí ekonomického rozvoje. Důležité je zachování volného obchodu a stability
- 3) Chránit mezinárodní pořádek, který je založen na demokratických hodnotách a lidských právech.²³

K zajištění těchto národních zájmů dle Japonska je nutné přijmout proaktivní politiku v bezpečnostní oblasti, která má za úkol tyto cíle:

- 1) Zvýšit míru odstrašení, která je nutná k udržení míru, bezpečnosti a přežití země. Případně odvrátit možnou přímou hrozbu.
- 2) Zlepšit bezpečnostní prostředí ve východní Asii a odvrátit možné hrozby namířené na Japonsko. Zde spoléhá především na posílení aliance se Spojenými státy a další spolupráce se zeměmi mimo východoasijský region.
- 3) Zlepšit světové bezpečnostní prostředí a budování mezinárodní komunity, který by byla založena na míru podporou mezinárodního řádu postaveného na

---

²² National Security Strategy (2013). Prime Minister of Japan and His Cabinet.

²³ National Security Strategy (2013). Prime Minister of Japan and His Cabinet.

univerzálních hodnotách a pravidlech. Snažit se uklidňovat spory diplomatickou cestou.²⁴

Dokument specificky odkazuje k riziku, že nebudou dodržovány mezinárodní úmluvy, přičemž uvádí v Úmluvě OSN o mořském právu. Přímo zde i uvádí možné riziko s tím spojené, kdy deklaruje závislost země na importu surovin skrze námořní trasy, které jsou velmi zranitelné. Z toho důvodu Japonsko podporuje svobodu navigace a otevřená moře. Čína je zde popisována jako netransparentní aktér, který má za cíl změnu současného *statusu quo* a to i za pomoci vojenských složek. Podobné počínání Číny ve Východočínském moři Japonsko znepokojuje právě kvůli ostrovům Senkaku. Japonsko tyto snahy Číny označuje za neslučitelné s mezinárodním právem.²⁵ Japonci poukazovali již v prvním vydání *National Security Strategy Guidelines* z roku 2005 na to, že Čína pokračuje v modernizaci svých vojenských kapacit v oblasti čínských pobřežních moří.²⁶ Poprvé však o netransparentnosti a obavách se Japonsko zmínilo v *National Defense Program Guidelines* až v roce 2011, kdy znovu silně zmiňovala stále se zvyšující čínské vojenské námořní síly v přilehlých mořích.²⁷

Japonsko považuje za nutné posílení vlastních schopností a to jak vojenských, tak ekonomických a diplomatických. V *National Security Strategy* je přímo uvedeno posílení námořních patrol, obrany ostrovů a zajištění námořní bezpečnosti, kde znovu klade především důraz na svobodu navigace a mírové urovnání sporů. I zde zmiňuje spojení se Spojenými státy jako zásadního pro japonskou bezpečnost. V závěru dokumentu je uvedena ochota Tokia spolupracovat s Čínou.²⁸

Dokument *National Defense Program Guidelines* se v případě Číny zaměřuje především na narušování vzdušného prostoru a výsostných vod čínskými vojenskými silami. Dále se zaměřuje také na vytvoření vzdušné identifikační zóny nad Východočínským mořem. Japonsko tak vnímá bezpečnostní prostředí jako čím dále

---

²⁴ National Security Strategy (2013). Prime Minister of Japan and His Cabinet.

²⁵ National Security Strategy (2013). Prime Minister of Japan and His Cabinet.

²⁶ National Defense Program Guidelines (2005). Japan Ministry of Defense

²⁷ National Defense Program Guidelines (2005). Japan Ministry of Defense

²⁸ National Security Strategy (2013). Prime Minister of Japan and His Cabinet.

nestabilnější. Ovšem nutno dodat, že dokument nepovažuje možnost ozbrojeného konfliktu v této oblasti za reálnou.²⁹

National Defense Program Guidelines se věnuje i obranné politice Japonska, která se směřuje nově do proaktivní role. Dosud zatím je stále zřejmé, že Japonsko bude nadále respektovat svou současnou ústavu a budovat vojenské jednotky a schopnosti zaměřené pouze na obranu, avšak stále častěji se začíná v japonském parlamentu hovořit o přehodnocení článku 9 Japonské Ústavy.³⁰ Článek 9 Japonské Ústavy hovoří o tom, že Japonský lid se vzdává války a použití vojenské síly k urovnání mezinárodních sporů. Za tímto účelem tak Japonské vojenské síly slouží pouze na obranu svého území. Je složité předpovídat důsledky změny Japonské Ústavy, avšak panují obavy, že by se Japonsko mohlo i vrátit ke své vojenské a okupační historii. Je však jisté, že změnou článku 9 Japonské Ústavy by došlo také ke změně na mezinárodním poli.³¹ Číňané na případnou změnu Japonské Ústavy ostře reagovali. Tuto případnou změnu označili za silné porušení myšlenky pacifické Japonské Ústavy a vyjádřila pochyby o budoucím mírovém rozvoji Japonska.³²

V rámci budování svých ozbrojených sil se Japonsko snaží klást čím dál tím větší důraz na jejich dynamiku a flexibilitu, což znamená, že by měly být schopny rychlého nasazení. Navíc spojenecká smlouva se Spojenými státy americkými je považována za pilíř celé obranné politiky, kde však Japonsko chce zaujímat důležitější roli a pokusit se vyrovnat poměr vojenských sil. Spojené státy dle svých prohlášení a jednání rozhodně do budoucna stále plánují zůstat na území Japonska a spolupracovat s Japonskem na mírovém vývoji ve východní Asii. Je zřejmé, že japonská vláda vítá na svém území americké vojenské jednotky a má zájem, aby zde zůstaly umístěny i

---

²⁹ National Defense Program Guidelines (2013). Japan Ministry of Defense

³⁰ National Defense Program Guidelines (2013). Japan Ministry of Defense

³¹ Revising the Japanese Constitution. *John W. Traphagan*. [online] 2013. Dostupné z [www: http://thediplomat.com/2013/05/revising-the-japanese-constitution/](http://thediplomat.com/2013/05/revising-the-japanese-constitution/)

³² KING Amy: China's response to Japan's constitutional reinterpretation. [online] 2014 Dostupné z [www: http://www.eastasiaforum.org/2014/07/27/china-responds-to-japans-constitutional-reinterpretation/](http://www.eastasiaforum.org/2014/07/27/china-responds-to-japans-constitutional-reinterpretation/)

nadále.³³ Na Japonském území se v dnešní době nachází cca 53 000 amerických vojáků, z čehož je 39 000 vojáků pozemních sil a 14 000 vojáků námořních sil.³⁴

Hlavní kapitolou *National Defense Program Guidelines* 2013 je hlavně ta, která se zabývá budoucností japonských ozbrojených sil, jejíž prioritní rolí má být efektivní odstrašení, aktivní schopnost reakce na neočekávané situace, stabilizace východní Asie a zlepšení celého globálního prostředí. Z dokumentu je patrné, že Japonsko bude reagovat na jakékoliv narušení vzdušného prostoru či útoku na jejich vzdálené ostrovy a bude se také snažit o zajištění námořní bezpečnosti. Je zde i již explicitně uvedena možnost útoku na některé ze vzdálených ostrovů v jihozápadní oblasti Východočínského moře, čemuž by Japonsko mělo předcházet vybudováním jednotek rychlé reakce, vzdušnými i námořními transportními jednotkami, které budou schopné znovudobýt ostrovy.³⁵ Dokument se výslovně nezabývá souostrovím Senkaku, avšak dle výroků představitelů Japonska se dá dokument interpretovat následovně:

- 1) Svrchovanost nad ostrovy Senkaku
- 2) Výlučná ekonomická zóna v rozsahu 200 námořních mil, kde i Senkaku generují svou vlastní EEZ³⁶

Nepřímé zmínění ostrovů Senkaku jak *National Defense Program Guidelines* tak i *National Security Strategy* se dá vysvětlit jako snaha o to, aby ze strany Číny nebyly dokumenty interpretovány jako provokace. Japonsko však prohlašuje, že je odhodláno vzdálené ostrovy bránit, jako své území, avšak přímo ostrovy Senkaku zmíněny nejsou. Dle studie Valencií má Japonsko na své straně mírnou výhodu a to v tom smyslu, že v případě útoku by bylo v obranné pozici, nebyla by tak označena za agresora a jistě by se mu daleko lépe získávali spojenci. Japonsko pro obranu ostrovů plánuje posílit vojenskou přítomnost v jejich blízkosti v podobě patrol a hlavně plánované zřízení posádky na odlehlých ostrovech, mezi které patří i souostroví Senkaku. Lze tedy očekávat zvýšení vojenské přítomnosti ve Východočínském moři, i

---

³³ National Defense Program Guidelines (2013). Japan Ministry of Defense

³⁴ Emma Chanlett-Avery: The U.S. Military Presence in Okinawa and the Futenma Base Controversy

³⁵ National Defense Program Guidelines (2013). Japan Ministry of Defense

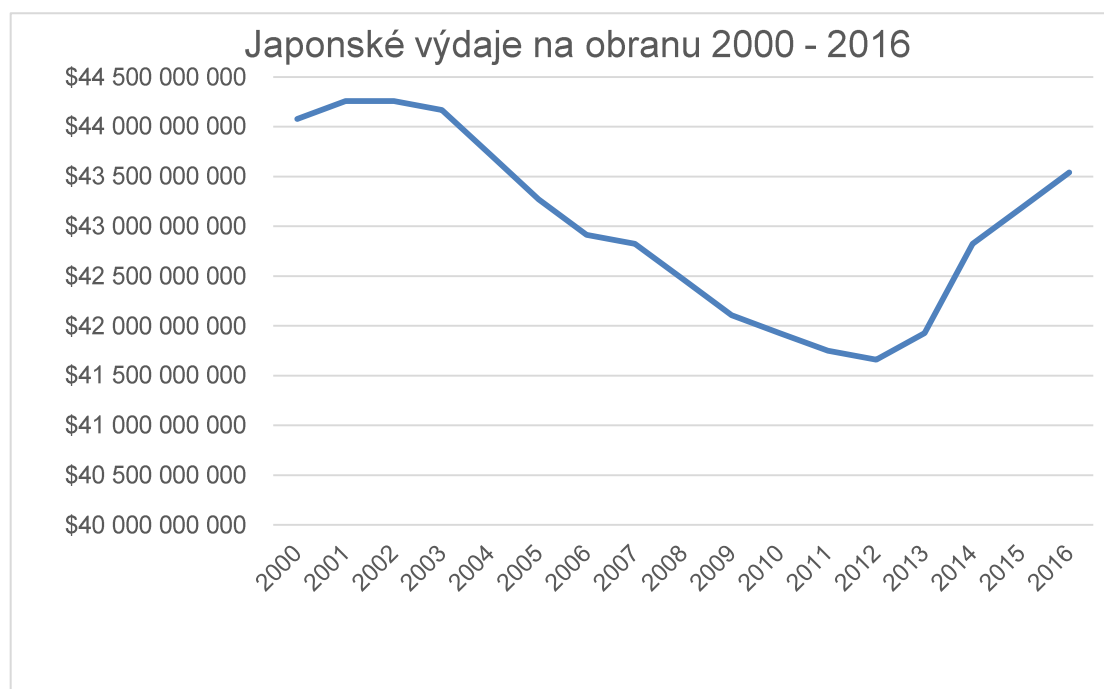
³⁶ Valencia, M. J. (2007): The East China Sea Dispute: Contests, Claims, Issues, and Possible Solutions. Asian Perspective, Vol. 31, No. 1, 2007, pp. 127-167.

když to není v textu explicitně zmíněno.³⁷ A zvýšilo Japonsko od té doby svoji vojenskou přítomnost v oblasti? Dokument, ze kterého čerpáte byl přece jen napsán v roce 2013, což jsou tři roky.

4.2. Vojenské rozložení japonských sil

V Japonsku dlouhou dobu bylo nepsané pravidlo, kdy na obranu bylo vydáváno maximálně 1% HDP, ovšem nyní toto neplatí, ale i přesto se vláda stále snaží držet okolo této hodnoty (viz. Graf)³⁸ Oficiální údaje z institutu SIPRI, který se zabývá výzkumy v oblasti globální bezpečnosti, ukazují, že se výdaje drží právě na 1% HDP³⁹, avšak kabinet premiéra Abeho tlačí na zvýšení výdajů na obranu a tak se poprvé za jedenáct let v roce 2013 rozpočet navýšil. Růst mezi roky 2013 – 2015 činí tedy 3% meziročně.⁴⁰ Jedná se o nárůst, avšak nijak dramatický.

Graf č. 1: Japonské výdaje na obranu 2000 - 2016

Zdroj: SIPRI 2015

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Curtis, G. L. (2013): Japan's Cautious Hawks: Why Tokyo Is Unlikely to Pursue an Aggressive Foreign Policy. The Foreign Affairs, official website. Dostupné z [www: http://www.foreignaffairs.com/articles/138816/gerald-l-curtis/japans-cautious-hawks](http://www.foreignaffairs.com/articles/138816/gerald-l-curtis/japans-cautious-hawks)

³⁹ SIPRI 2015

⁴⁰ Mattis, P. (2013): China's East China Sea ADIZ: Framing Japan to Help Washington Understand. China Brief, Vol. XIII, Issue 24, Dec 5th, 2013.

4.3. Japonské akvizice vojenského vybavení mezi lety 2010 – 2016

Tato část práce se bude postupně věnovat novým akvizicím japonského ministerstva obrany v průběhu let 2010 – 2016, která by měla potvrdit přeměnu japonské obranné politiky z roku 2013, kdy se obranné výdaje po více jak 10 letech změnily ze stále klesajících výdajů na postupně rostoucí. V posledních letech od roku 2013 již můžeme spatřit poměrně výrazný nárůst, i přesto, že Japonsko stále drží výdaje na hranici 1% HDP.⁴¹ Tato část by měla potvrdit nebo vyvrátit, snahu Japonska o posílení svých vojenských jednotek okolo sporných ostrovů Senkaku k jejich obraně ze strany Čínské lidové republiky.

Rok 2010 pokračoval v sestupné tendenci z předešlých let, kdy Japonci na obranu vydali 41,9 bilionu dolarů. Nejvíce investovali do nového lodního bitevníku, jež dosud nevlastnili, za který utratili přes 1,02 miliardy dolarů. To však v námořnictvu nebylo vše. Japonci také nově pořídili ponorku, které přišla Japonsko na 473 milionu dolarů. Další velmi významnou akvizicí se stala nová Fixed-wing patrol aircraft (P-1) v hodnotě 189 milionu \$. V neposlední řadě Japonsko zainvestovalo i do raketové obrany, kdy pořídila rakety země vzduch středního doletu Type-03 za 175 milionu dolarů a vylepšila systém patriot za 554 milionu dolarů. V oblasti výzkumu se Japonsko nejvíce peněz investovalo do pokračujícího vývoje výzkumných leteckých jednotek a do systému řízení raket, na kterém spolupracují s USA. Celkově na tento vývoj vynaložilo 375 milionu dolarů.⁴²

I následující rok 2011 přinesl pokles obranných výdajů, jež klesly na 41,7 bilionu dolarů. V tomto roce Japonsko navýšilo počet hlídkových letadel P-1 o další 3 kusy za které byli nuceni zaplatit 487 milionu dolarů. Dalšími většími investicemi byl nákup moderních helikoptér SH-60K, které ve vzdušné obraně však nebyly poslední investicí. Japonsko také pořídilo dvě kusy přepravních letadel nové generace C-2 v hodnotě 335 milionu dolarů. Námořnictvo se dočkalo jako v předešlém roce další

---

⁴¹ SIPRI (2015): SIPRI Military expenditure database. Stockholm International Peace Research Institute. 2015

⁴² Defense Programs and Budget of Japan 2010. Japan Ministry of Defense

jedné ponorky v hodnotě 489 milionu dolarů a rozšířila tak svou posádku na dva kusy. I v tomto roce Japonci pořídili další rakety Type-03 v celkové hodnotě 192 milionu dolarů. A také znovu vylepšovali svůj systém Patriot za 184 milionu dolarů. Japonci rok 2011 využili především pro vylepšení doletu raket Type-03 v celkové výši 151 milionů dolarů.⁴³

V roce 2012 se stalo největší japonskou investicí akvizice nového bitevníku v hodnotě 1,03 miliardy dolarů. Zároveň také znovu jako v předchozím roce pořídili další ponorku, za kterou Japonsko utratilo dalších 490 milionu dolarů. Japonci však neinvestovali pouze do námořnictva, ale zaměřili se i na nákup stíhaček F-35A nebo helikoptér SH-60K v celkové hodnotě 559 milionu dolarů. Samozřejmě ani protiraketová obrana nebyla ochuzena a tak Japonci pořídili soubor raket Type-03 v hodnotě 149 milionu dolarů a zároveň také došlo k vylepšením protiraketového systému PAC-3 za 309 milionu dolarů. V roce 2012 Japonsko nejvíce investovalo do pokračujícího výzkumu nových helikoptér, které mají nahradit dosavadní helikoptéry UH-1J, za který investovalo v tomto roce 164 milionu dolarů.. A celkově za tento rok Japonci za obranu utratili 41,66 miliardy dolarů.⁴⁴

Rok 2013 se nesl ve velmi podobném duchu jako rok předchozí, kdy zcela jednoznačně největší investicí bylo do námořního bitevníku, do kterého Japonsko investovalo 628 milionu dolarů a dále Japonsko navýšilo svou flotilu ponorek o 2 kusy v celkové hodnotě 475 milionu dolarů. Ale opět se nejednalo o investice pouze do námořnictva, ale k velké akvizici došlo také ve vzdušeném prostoru, do kterého skrze nákup dalších stíhaček F-35 a letadel P-1 investovali 634 milionu dolarů. Ve výzkumu se Japonci nejvíce zaměřili na pokračující vývoj nové rakety XASM-3 v hodnotě 102 milionu dolarů a na vývoj nového motoru do leteckých bitevníků v hodnotě 40,3 milionu dolarů. Tento rok však přinesl obrat v obranné politice a Japonsko tak svoje výdaje poprvé od roku 2001 navýšili na 41,93 miliardy dolarů.⁴⁵

---

⁴³ Defense Programs and Budget of Japan 2011. Japan Ministry of Defense

⁴⁴ Defense Programs and Budget of Japan 2012. Japan Ministry of Defense

⁴⁵ Defense Programs and Budget of Japan 2013. Japan Ministry of Defense

Japonsko se významně v roce 2014 znovu zaměřilo hlavně na své námořnictvo a pořídilo další jednotku námořního bitevníku a ponorky v celkové hodnotě 1,11 miliardy dolarů, dokonce došlo i k akvizici nové záchranné ponorky v celkové hodnotě 454 milionu dolarů. I v tomto roce Japonci nepodcenili ani letecké síly, kde znovu investovali do letadel P-1 a stíhaček F-35A i helikoptér SH-60K dohromady ve výši 1,32 miliardy dolarů. Po roční odmlce Japonci pořídili další skupinu raket Type-03 za 157 milionu dolarů a rakety země-loď středního doletu Type-12 za 277 milionu dolarů. Nejvyšší investici do výzkumu Japonci bylo pokračování vývoje nového motoru pro letecké bitevníky ve výši 116 milionu dolarů. Dalším velmi významnou investicí se stal vývoj komunikačního systému pozemních jednotek ve výši 51,9 milionu dolarů. Z tohoto je patrné, že Japonci se rozhodli držet nastoleného trendu z předchozího roku a znovu navýšili svůj rozpočet na obranu o necelou 1 miliardu dolarů na 42,82 miliardy dolarů.⁴⁶

V roce 2015 japonské obranné síly nakoupily 20 letadel P-1 v celkové hodnotě 3,139 miliardy dolarů, navíc došlo i k dalšímu nákupu 6 stíhaček F-35A za 924 milionu dolarů. Tento rok tak přinesl největší výdaje právě v oblasti letecké bezpečnosti. V námořních silách také došlo k významným akvizicím. Například byla zahájena konstrukce jedné bitevní lodi a u jiného bitevníku byl instalován americký systém protivzdušné obrany AEGIS v celkové hodnotě 1,505 miliardy dolarů. Navíc Japonci pořídili i další ponorku za 576 milionu dolarů. Japonci znovu také investovali i do raketové obrany nákupem dalšího setu raket Type-03 za 147 milionu dolarů. Největší částku za výzkum vydalo Japonsko za vývoj nové generace letounu, které mají nahradit stávající stíhačky F-2 v celkové hodnotě 306 milionu dolarů. I tento rok přinesl nárůst výdajů, avšak ne tak velký jako v předchozím roce a Japonsko tak za obranu vydalo 43,18 miliardy dolarů.⁴⁷

Před dokončením této bakalářské práce v květnu 2016 Japonsko vydalo dokument s rozpočtem pro rok 2016. Tento dokument bude zahrnut v tomto výčtu japonských akvizic. Rok 2016 opět přinesl značné investice. Rozpočet na obranu se opět nepatrně zvýšil a to na 43,54 miliardy dolarů. Velké investice opět putovaly do letecké

---

⁴⁶ Defense Programs and Budget of Japan 2014. Japan Ministry of Defense

⁴⁷ Defense Programs and Budget of Japan 2015. Japan Ministry of Defense

bezpečnosti a to v podobě nákupu 17 helikoptér SH-60K v celkové hodnotě 919 milionu dolarů a dalších 6 stíhaček F-35A za 971 milionu dolarů. Ale ani v tomto roce Japonci neopomněli námořnictvo a pořídili další bitevník vybavený systémem AEGIS za 1,553 miliardy dolarů a ponorku za 569 milionu dolarů. Do protiraketové obrany Japonci investovali o něco méně než v předchozích letech nákupem za 169 milionu dolarů. Pokračující vývoj nových helikoptér se v roce 2016 stal největším výdajem v oblasti v hodnotě 218 milionu dolarů, za kterou následoval nový vývoj variabilního sonaru, který je schopen detekovat ponorky v hodnotě 76 milionu dolarů.⁴⁸

4.4. Japonská aktivita kolem ostrovů Senkaku

Tato kapitola se zaměří na hlavní události u souostroví Senkaku, které demonstrují jednání Japonska v této oblasti.

Spory ohledně ostrovů Senkaku probíhaly již od začátku 70. let 20. století, avšak první výraznější významnější události nastaly po přistání japonských aktivistů na jednom z ostrovů, kde vystavěli malý maják. I přesto, že za tímto aktem nestály japonské úřady, Peking vyjádřil své rozhořčení.⁴⁹

V průběhu dalších 40 let došlo k řadě drobných incidentů, které však neeskalovaly v nějaký výraznější konflikt. A tak až zadržení čínské rybářské lodi v září 2010 se stalo incidentem, který řešili oba aktéři na nejvyšších vládních místech. Čínská loď se dostala do vod poblíž ostrovů, které Japonci považují za své výsostné vody. Čínská posádka odmítala reagovat na pokyny japonské pobřežní stráže, přičemž dokonce došlo ke vzájemné kolizi obou lodí. Čínská loď byla nakonec japonskou hlídkou zadržena a její kapitán byl dva týdny v Japonsku ve vazbě. Čína na celou záležitost reagovala omezením vývozu japonských klíčových surovin (minerály vzácných hornin) pro vyspělý japonský průmysl, což nakonec Japonsko pravděpodobně

---

⁴⁸ Defense Programs and Budget of Japan 2016. Japan Ministry of Defense

⁴⁹ Valencia, M. J. (2007): The East China Sea Dispute: Contests, Claims, Issues, and Possible Solutions. Asian Perspective, Vol. 31, No. 1, 2007, pp. 127-167.

donutilo k propuštění čínského kapitána po 14 dnech zpět do Číny.⁵⁰ Tento incident však měl i dále dohru, kdy v Japonsku poté proběhlo několik protestů proti čínské agresivitě a v roce 2014 Japonsko tento případ opět otevřelo, přičemž požaduje po čínském kapitánovi finanční kompenzaci za poškození japonské lodě. Japonsko tak nejspíše chtělo upozornit Čínu, že na tuto událost nezapomnělo.⁵¹

V září roku 2012 došlo k velmi významnému vyjádření nároků japonské vlády na ostrovy Senkaku. Japonská vláda se totiž rozhodla pro odkoupení tří ostrovů, což v roce 2013 dle průzkumů veřejného mínění schvalovalo 57% japonských občanů.⁵² Japonská vláda se rozhodla k tomuto kroku především proto, že tehdejší nacionalistický starosta Tokia Ishihara Shintaro začal sbírat peníze na stavbu přístavu a meteorologické stanice na sporných ostrovech, čímž chtěl ještě více zesílit japonský nárok na Senkaku. Japonská vláda se proto rozhodla předejít případným problémům a rozhodla se ostrovy odkoupit sama, avšak celý tento akt se následně projevil jako velmi provokativní a silně vyostřil vztahy mezi Japonskem a Čínou. Celá tato záležitost vyvolávala poměrně velké obavy z toho, že by mohlo dojít k otevřenému konfliktu v okolí ostrovů.⁵³ Tyto japonské aktivity vyvolaly v Číně celou řadu protestů a demonstrací proti japonským snahám si ostrovy přivlastnit, naopak v Japonsku na čínské protesty byla reakce velmi klidná.⁵⁴

Velmi problematickým bodem se v listopadu 2013 stalo čínské vyhlášení bezletové zóny nejen nad ostrovy Senkaku, ale i velké části Východočínského moře, které se

---

⁵⁰ Tiezzi, S. (2014): Japan Seeks Chinese Compensation Over 2010 Boat Collision Incident. The Diplomat, official website. Dostupné z [www: http://thediplomat.com/2014/02/japan-seeks-chinese-compensation-over-2010-boat-collision-incident/](http://thediplomat.com/2014/02/japan-seeks-chinese-compensation-over-2010-boat-collision-incident/)

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Przystup, J. J. (2013): Japan-China Relations: Can We Talk?, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E- Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z [www: http://csis.org/files/publication/1303q.pdf](http://csis.org/files/publication/1303q.pdf)

⁵³ Valencia 2007; Harry 2013; Przystup 2013; Manyin 2013

⁵⁴ Harry, R. J. (2013): A Solution Acceptable to All? A Legale Analysis of the Senkaku-Tiao-jü-tao Island Dispute. Cornell International Law Journal, Vol. 46, pp. 653-682. Dostupné z [www: http://www.lawschool.cornell.edu/research/ILJ/upload/Harry-note-final.pdf](http://www.lawschool.cornell.edu/research/ILJ/upload/Harry-note-final.pdf)

práce bude věnovat v další části zaměřené na čínské aktivity spojené s ostrovy Senkaku. Japonská vláda však zareagovala velmi jednoznačně, kdy oznámila, že vojenské letectvo nebude respektovat tuto bezletovou zónu a stejnou reakci doporučila i japonským soukromým aerolinkám, které ji však respektují.⁵⁵

Jedním z posledních významných japonských aktivit, které se týkají ostrovů Senkaku, je rozhodnutí o zahájení výstavby radaru v roce 2014 na ostrově Yonaguni, který se nachází přibližně 150 km od souostroví Senkaku. Tento radar je vybaven monitorováním nejen vzdušného prostoru, ale také námořních plavidel v blízkosti ostrovů a dostaven byl v březnu 2016.⁵⁶ Na ostrově Yonaguni bude navíc dlouhodobě umístěna posádka vojáků o přibližném počtu 100 příslušníků. Tuto stavbu zahájil ministr obrany a Japonsko se nijak nesnažilo tuto výstavbu skrývat, protože oficiálně radar nemá být zaměřen proti Číně, ale hlavním úkol radaru je dle Japonska zajištění efektivní obrany japonského území. Navíc japonský ministr obrany nevyloučil, že se bude i nadále budovat základny na dalších ostrovech v této oblasti.⁵⁷

Incidentů kolem sporného souostroví Senkaku proběhla celá řada a výše uvedené jsou jen ty nejdůležitější, které měly zásadní vliv zahraniční politiku obou států v jihovýchodní Asii. V roce 2010 se Japonsko podvolilo ekonomickému tlaku ze strany Číny a přistoupilo tak na čínské podmínky a propustilo kapitána lodi, která přistála na břehu Senkaku, avšak později se Japonsko projevilo v mnohem sebevědoměji. Je otázkou, zda nemůže toto sebevědomé jednání z japonské strany vyvolat místní ozbrojený konflikt, jelikož lze očekávat, že Čína bude na poslední události reagovat. I přesto však v poslední době došlo k mírnému zlepšení vzájemných vztahů, kdy dokonce v dubnu 2014 navštívil Tokio sekretář

---

⁵⁵ Przystup, J. J. (2013): Japan-China Relations: Can We Talk?, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E- Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z [www: http://www.csis.org/files/publication/1303q.pdf](http://www.csis.org/files/publication/1303q.pdf)

⁵⁶ <http://www.japantimes.co.jp/news/2016/03/28/national/g sdf-brings-yonaguni-radar-station-online-keep-closer-eye-china/>

⁵⁷ The Guardian (2014): Japan risks angering China with military expansion. The Guardian, official website. Dostupné z [www: http://www.theguardian.com/world/2014/apr/19/japan-china-radar-station-near-taiwan?CMP=twf_fd](http://www.theguardian.com/world/2014/apr/19/japan-china-radar-station-near-taiwan?CMP=twf_fd)

Komunistické strany Číny a při této příležitosti se setkal také s premiérem Abem.⁵⁸ Rok 2015 a dosavadní rok 2016 nepřinesly žádné významnější konflikty a dochází alespoň k minimální oficiální komunikaci, avšak i přesto je riziko případného incidentu či ozbrojeného konfliktu, poměrně vysoké, i když ani jeden z aktérů tento konflikt nebude mít v úmyslu.

5. Čínská bezpečnostní politika vůči ostrovům Senkaku

K analyzování bezpečnostní politiky Číny vůči ostrovům Senkaku práce využívá především dva oficiální dokumenty, mezi které patří dokument *The Diversified Employment of China's Armed Forces* z roku 2013 a dokument *Diaoyu, an Inherent Territory of China* z roku 2012, který se věnuje jen pouze problematice kolem ostrovů.

Hned v úvodu dokumentu *The Diversified Employment of China's Armed Forces* Čína uvádí, že se chce rozvíjet jen mírově, čímž potvrzuje, že její obranná politika je svou povahou opravdu jen obranná. I přesto, že i pro mírový vývoj Čína potřebuje silné vojenské jednotky, tak nebude usilovat o vojenskou expanzi či hegemonní politiku.⁵⁹ V této části se tak Čína snaží vysvětlit své zvyšování vojenských kapacit a schopností.

První část zdůrazňuje důležitost východoasijského regionu v celkovém globálním hledisku. Již v této části je uvedena problematika ostrovů. Jediným viníkem je zde označeno Japonsko, které zvyšuje počet vojenských jednotek v oblasti a vytváří tak napětí. Dokument zmiňuje, že mezi hlavní principy a politiky patří především ochrana suverenity a svrchovanosti Číny, práce na připravenosti armády a zvyšování její kvality a vůle jednat v souladu s právem, ctít ústavu a smlouvu OSN.⁶⁰ V této části je i deklarováno, že Čína nikdy sama nezaútočí a v případě napadení se bude pouze bránit. Je patrné, že se Čína celý spor nesnaží nijak skrývat, což lze pochopit jako

---

⁵⁸ Keck, Z. (2014): *China and Japan Seek Detente?* *The Diplomat*, official website. Dostupné z [www: http://thediplomat.com/2014/04/china-and-japan-seek-detente/](http://thediplomat.com/2014/04/china-and-japan-seek-detente/)

⁵⁹ The Information Office of the State Council (2013): *The Diversified Employment of China's Armed Forces*

⁶⁰ Tamtéž.

snahu o přiměnění Japonska, aby konečně uznalo, že tento spor ohledně ostrovů Senkaku vůbec existuje.

Druhá kapitola dokumentu *The Diversified Employment of China's Armed Forces* se věnuje budování a rozvoji čínských ozbrojených sil. Popisuje zde strukturu letectva, námořnictva, pozemních sil, strategických sil, milicí a policejních sborů. I z této části vyplývá, že Čína bude dále pracovat na zvyšování svých ozbrojených sil v oblasti sporných ostrovů Senkaku, jelikož v dokumentu například u námořnictva přímo uvádí, že bude dále usilovat o jeho modernizaci a rozvoj především s důrazem na získání schopnosti operovat na otevřeném oceánu.⁶¹

Poslední část dokumentu, která se dotýká ostrovů Senkaku, popisuje obranu čínské národní suverenity, bezpečnosti a teritoriální integrity:

- 1) Ochrana hranic a pobřežní bezpečnost, jelikož čínské pobřeží je velmi dlouhé a jeho ochrana velmi náročná. Je zde uvedena spolupráce s některými sousedními zeměmi, ovšem Japonsko zde není přímo zmíněno.
- 2) Udržování stálé bojové připravenosti, které je zmíněna teritoriální suverenity a námořní práva a zájmy, do kterých můžeme samozřejmě zahrnout i ostrovy Senkaku. Uvedeno je i plánované zvýšení leteckých a námořních složek.
- 3) Cvičení na základě připravovaných scénářů, při kterých má být kladen důraz na trénink schopnosti operovat na otevřeném oceánu.⁶²

Dokument *The Diversified Employment of China's Armed Forces* ostrovy Senkaku neoznačuje přímo jako sporný bod, avšak uvádí, že Japonsko vytváří problémy kolem této oblasti. Avšak je velmi rozdílný od japonských dokumentů, jelikož ostrovy Senkaku jsou zde přímo zmíněny, avšak čínským názvem Diaoyu. Ovšem jinak se dokument nijak výrazně neliší od japonských, kde je také deklarována snaha o zvýšení vojenské přítomnosti v oblasti Východočínského moře.

---

⁶¹ The Information Office of the State Council (2013): *The Diversified Employment of China's Armed Forces*

⁶² Tamtéž.

Druhým analyzovaným čínským dokumentem je Diaoyu, an Inherent Territory of China, který byl vytvořen na podzim roku 2012 v době, kdy Japonsko odkoupilo tři ze sporných ostrovů Senkaku. Pravděpodobně se lze domnívat, že právě tento dokument měl v tomto období podpořit nároky Číny na ostrovy Senkaku, jelikož hned v úvodu jsou ostrovy označeny jako neoddělitelná součást Číny. Z geografického i historického hlediska jsou dle Číny tyto ostrovy zcela jednoznačně jejím územím. Japonský odkup ostrovů tak dokument označuje za porušení čínského suverenity.⁶³ Dokument uvádí pět bodů, ve kterých Čína zobrazuje svůj postoj k ostrovům.

- 1) Tato část uvádí nárok Číny na ostrovy, jelikož jsou součástí ostrovu Tchaj-wan a dalších ostrovů. Uvádí zde i historický kontext, kdy ostrovy byly poprvé objeveny a využívány Čínou, podle historických dokumentů z 15. století. Ostrovy byly využívány k navigaci a okolní vody k rybolovu. Dokument dále uvádí, že v 16. století bylo plánováno, že se ostrovy budou využívat k obraně proti pirátům a čínské, japonské i evropské mapy zobrazují ostrovy jako součást Číny.
- 2) Druhý bod obviňuje Japonsko, že ostrovy byly v roce 1885 tajně připojeny k Japonsku, i přesto, že Japonci věděli, že patří Číně. Poté čekalo na válku, ve které ostrovy připojili oficiálně. Ostrovy Senkaku byly Japonsku předány společně s Tchaj-wanem a rámci Šimonosecké deklarace.
- 3) Další bod napadá Japonsko a Spojené státy, že i když po konci druhé světové války byly ostrovy navráceny Číně, Spojené státy je ilegálním rozhodnutím připojily k okupovaným japonským oblastem. V 70. letech pak Spojené státy ostrovy vrátili zpět Japonsku, což Čína označuje za ilegální pakt a tvrdí, že spory si musí vyřešit zainteresované země bez Spojených států.
- 4) Dalším argumentem Číny je, že Japonské nároky na ostrovy nejsou na ničem založeny. Dle Číny byly ostrovy odcizeny smlouvou ze Šimonoseki a později nebyly součástí Sanfranciské smlouvy, která určovala okupovaná území po druhé světové válce, avšak Spojené státy je do ní jednostranně zařadily.

---

⁶³ State Council Information Office of The People's Republic of China (2012): Diaoyu, an Inherent Territory of China. Consulate-General of the People's Republic of China in Mumbai

- 5) Dále Čína varuje před rezolutním opatřením, kterým by chránila svou svrchovanost nad ostrovy. Již v roce 1958 poukazovala na svou svrchovanost nad ostrovy Senkaku i Tchaj-wanem a protestovala i v rámci OSN.⁶⁴

Z analyzovaných dokumentů vyplývá, že Čína zastává názor, že jádro sporu začíná již v roce 1885. Čína svou pozici jasně deklaruje a vývoj nijak nenaznačuje, že by se tento stav měl nějak měnit. Čína shledává vinu jen na Japonsku a Spojených státech. Dále svádí zhoršení stability v oblasti na Japonsko, avšak i oficiální dokumenty Číny poukazují na to, že Čína zvyšuje svoji přítomnost vojenských jednotek v oblasti, a tak část viny nese také.

Ostrovy Senkaku hrají v bezpečnostní politice Číny velmi významnou roli. Čína je totiž využívá ke své nátlakové diplomacii proti Japonsku. V případě, že chce donutit Japonsko k určitému jednání, i přesto, že nemá žádnou přímou souvislost s ostrovy, vyvine v souvislosti se Senkaku silný nátlak a docílí tak japonských ústupků v jiných otázkách. Dle Wilanda již proběhlo několik takovýchto nátlaků z čínské strany okolo ostrovů Senkaku. Uvádí například zvýšenou vojenskou aktivitu v okolí ostrovů jako reakce na návštěvu japonského premiéra Svatyně Jasukuni v roce 2005. Poté například vládou podporovaný pokus o vylodění čínských aktivistů na ostrovech v roce 2003, což byla reakce na nasazení japonských vojáků v Iráku.⁶⁵ Tato jednání lze považovat jako pokus Číny ukázat Japonsku, že má nad ním moc a dokáže tak ovlivnit jeho výnosy a tak ho donutit k určitému jednání. Toto tak ukazuje, že se nejedná přímo o sporné ostrovy, ale spíše o oblast kolem těchto ostrovů.

5.1. Čínské vojenské akvizice

U Čínské lidové republiky je velmi těžké uvést skutečný roční objem financí, který byl vynaložen na obranu, jelikož je veřejným tajemstvím, že Čína dlouhodobě své výdaje na obranu skrývá. Dle odhadů mohou být až o 50% vyšší, než uvádějí oficiální

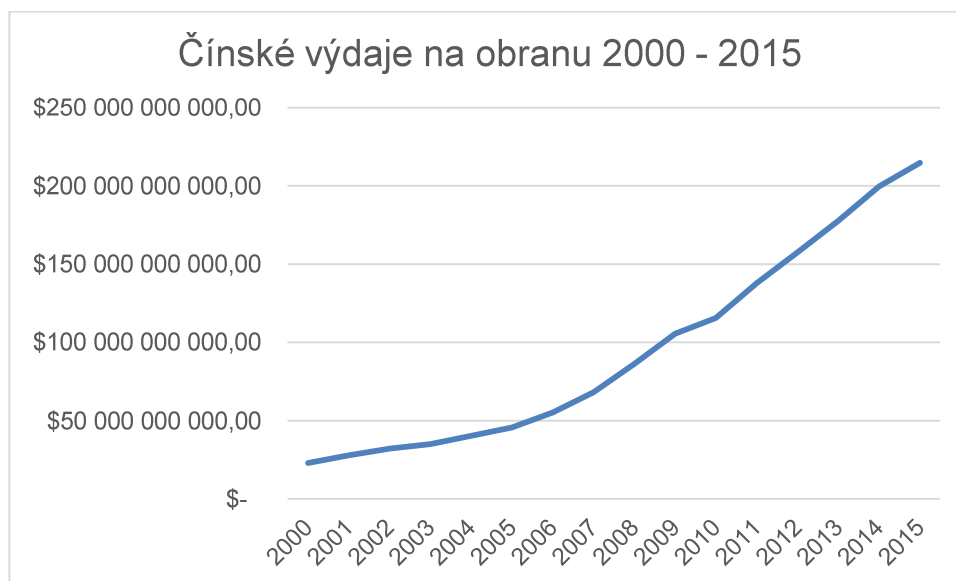
---

⁶⁴ State Council Information Office of The People's Republic of China (2012): Diaoyu, an Inherent Territory of China. Consulate-General of the People's Republic of China in Mumbai

⁶⁵ Weiland, K. E. (2009): China's Strategy in the Senkaku/Tiao-jü-tao Islands Dispute: Issue Linkage and Coercive Diplomacy, Asian Security, Vol. 5, No. 2.

zdroje.⁶⁶ Dle SIPRI v roce 2015 byly čínské výdaje na obranu druhé hned za Spojenými státy a byly více než 4,5x větší než Japonska. Navíc dle oficiálních údajů vynakládá více financí na obranu i v zohlednění HDP, kde podíl HDP činil v roce 2015 1,9%. Navíc výdaje neustále narůstají, když rozpočet pro rok 2015 meziročně vzrostl o 7%.⁶⁷ Ze všech těchto údajů není pochyb, že Čína rozsáhle zbrojí.

Graf č. 2: Čínské výdaje na obranu 2000 - 2015

Zdroj: SIPRI 2015

Bohužel Čína nevydává oficiální zprávy o nových vojenských akvizicích jako Japonsko, a tak tato část bude čerpat ze sekundárních zdrojů.

Pro tuto práci je nejvýznamnější částí čínské armády námořnictvo. Ostatní vojenské složky již v oblasti ostrovů Senkaku nehrají nejvýznamnější roli. Od druhé poloviny 80. let začala Čína klást velký důraz právě na námořnictvo. Díky tomuto došlo k velké modernizaci čínského námořnictva. Mezi lety 2005 – 2012 došlo k nárůstu ze 172 plavidel na 212.⁶⁸ Především však došlo k velkému zvýšení kvality plavidel, jelikož

⁶⁶ Keck, Z. (2014a): China's Defense Budget: A Mixed Bag. The Diplomat, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2014/03/chinas-defense-budget-a-mixed-bag/>

⁶⁷ Graf výdaje

⁶⁸ Collins, G. – Erickson, A. (2012): U.S. Navy Take Notice: China is Becoming a World-Class Military Shipbuilder. The Diplomat, official website. Dostupné z www:

do té doby byla jejich kvalita velmi nízká. V průběhu let 1995 a 2008 Čína pořídila 38 ponorek a na konci roku 2012 jich provozovala již 55. Tyto ponorky byly především využívány na hlídkování v přilehlých mořích kolem čínského pobřeží.⁶⁹ Ponorky jsou nyní prioritou v čínské modernizaci námořnictva a probíhá výstavba několika typů jaderných ponorek. Hlavním problémem starých ponorek byla hlavně velká hlučnost, díky které nebyl problém s jejich identifikováním z řad japonských či amerických ozbrojených sil. Avšak i po modernizaci a výstavbě ponorek s jaderným pohonem jsou stále mnohem méně kvalitní než například americké či ruské ponorky a tak stále jsou poměrně jednoduše detekovatelné. Proto se nyní Čína nyní zaměřuje především na výstavbu konvenčních ponorek, které jsou mnohem hůře detekovatelné.⁷⁰

V roce 2012 došlo k uvedení letadlové lodě Liaoning, avšak jedná se o starší plavidlo vyrobené v bývalém Sovětském svazu, které Čína odkoupila v roce 1998, a tak v případě střetu s japonských či americkým námořnictvem by došlo velmi pravděpodobně k lehké porážce. Proto ho Čína využívá především k testování nových technologií a nácvičku.⁷¹ Avšak v současnosti se dokončuje stavba první čínské letadlové lodě vyrobené v Číně a její uvedení se očekává mezi lety 2015 a 2020.⁷²

Další akvizice probíhají ve formě výstavby raketových torpédoborců a dokončeny již byly i lodě Luyang II a výstavba zlepšené Luyang III. Tyto raketové torpédoborce mají sloužit především k protivzdušné obraně, která je pro Čínu klíčová v oblastech vzdálenějších od čínské pevniny, kde se již námořnictvo nemůže spoléhat na

---

<http://thediplomat.com/2012/11/u-s-navy-take-notice-china-is-becoming-a-world-class-military-shipbuilder/1/>

⁶⁹ Gompert, D. C. (2012): *Sea Power and American Interest in the Western Pacific*. RAND Corporation. Dostupné z [www](http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR151.html):

http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR151.html

⁷⁰ Cordesman, A. H. – Hess, A. – Yarosh, N. S. (2013): *Chinese Military Modernization and Force Development*. Center for Strategic and International Studies. Dostupné z [www](http://csis.org/publication/chinese-military-modernization-and-force-development-2): <http://csis.org/publication/chinese-military-modernization-and-force-development-2>

⁷¹ Jane's (2012): *PLAN for action?: New dawn for Chinese naval aviation*. Jane's Information Group.

⁷² Cordesman, A. H. – Hess, A. – Yarosh, N. S. (2013): *Chinese Military Modernization and Force Development*. Center for Strategic and International Studies. Dostupné z [www](http://csis.org/publication/chinese-military-modernization-and-force-development-2): <http://csis.org/publication/chinese-military-modernization-and-force-development-2>

protiletadlové systémy, které operují na souši. Probíhají také další akvizice i menších plavidel, které slouží především k hlídkování ve Východočínském moři.⁷³

Je však potřeba zmínit, že informace ohledně čínských vojenských plavidel jsou často neúplné a je velmi složité je ověřit. Možné je tedy, že nově budované lodě dosud nejsou známy, či termíny dostaveb se mohou výrazně měnit. I přes veškeré modernizace, jsou však stále pochybnosti ohledně vojenských schopností, především vést operace většího množství lodí ve vzdálených vodách. Cílem modernizace je schopnost vést operace:

- 1) Čelit tchajwanské armádě v případě potřeby
- 2) Prosazovat a bránit čínské teritoriální zájmy ve Východočínském a Jihočínském moři
- 3) Čína se snaží prosazovat svůj pohled, že stát má právo regulovat činnost zahraničních vojenských plavidel ve své EEZ
- 4) Donutit opustit Spojené státy ze západního Pacifiku
- 5) Prosazovat status Čína jako regionální a světové mocnosti⁷⁴

I přes veškeré probíhající modernizace a rostoucí rozpočet se objevují pochybnosti ohledně stavu čínských ozbrojených sil. Velký vliv na chod armády má Komunistická strana Číny a velmi často bývají zájmy strany nadřazovány vojenským zájmům. Dle odborníků chybí čínské armádě realistický trénink, který je podřizován velmi často politickým záležitostem, aby se strana ujistila, že má armádu pod kontrolou. Když už k nějakým cvičením dochází, tak je kladen velký důraz na to, aby nebyl příliš riskantní, čímž se samozřejmě příliš nepodobá reálným situacím na bojišti.⁷⁵ Tyto nedostatky dělají čínské ozbrojené síly ještě více nebezpečnější. Čínské námořnictvo se ve Východočínském moři chová velmi sobecky a jejich nezkušenost často vede k tomu, že vyhledávají konflikt, což zkušení velitelé obvykle nedělají.⁷⁶ Celé toto

---

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ O'Rourke, R. (2014): China Naval Modernization: Implications for U.S. Navy Capabilities—Background and Issues for Congress. Congressional Research Servis. Dostupné z www: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf>

⁷⁵ Easton, I. (2014): China's Deceptively Weak (and Dangerous) Military. The Diplomat, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2014/01/chinas-deceptively-weak-and-dangerous-military/1/>

⁷⁶ Tamtéž.

jednání pak nakonec zvyšuje pravděpodobnost nechtěného incidentu v oblasti kolem sporných ostrovů, kde se čínská, japonská a americká plavidla setkávají poměrně pravidelně.

Ve Východočínském moři disponuje čínské námořnictvo značnou silou a kapacitami, avšak i tak se stále nevyrovná těm americkým. Sporné ostrovy Senkaku patří k hlavním prioritám a lze tedy i nadále očekávat čínskou přítomnost v této oblasti. Z výše popsaného je patrné, že tato oblast pro Čínu má spíše než geopolitický či surovinový význam hlavně hodnotu nacionalismu, na kterém je založena legitimita vládnoucí Komunistické strany. A proto je tedy pravděpodobné, že bude armáda využívána k uspokojení potenciálních nacionalistických nálad v Číně v souvislosti se spornými ostrovy.

5.3. Čínská aktivita v oblasti sporných ostrovů

Tato část se zaměří na chování Číny okolo sporných ostrovů v klíčových událostech, které měly zásadní vliv na vývoj v dané oblasti.

Duben 2005 přinesl v Číně protesty proti japonskému jednání okolo ostrovů Senkaku. Tyto protesty byly reakcí na rozhodnutí japonské vlády povolit soukromým společnostem průzkum zásob zemního plynu v dané oblasti. Dále také protestovali proti vydávání nových učebnic, dle nichž byly zpochybňovány japonské válečné zločiny, i proti snaze Japonska o získání místa stálého člena Rady bezpečnosti OSN. Celé tyto protesty byly pravděpodobně podporovány čínskou vládou. Během těchto protestů byla napadena japonská ambasáda i japonské obchody, avšak ani po žádosti Japonska nedošlo ze strany čínské vlády k zásahu proti protestantům. Tyto protesty byly organizovány stejnou iniciativou, která organizovala přistání na ostrovech Senkaku, což bylo také sponzorována čínskou vládou. Během protestů čínský premiér nabádal Japonsko, aby přiznalo spáchání válečných zločinů a upustilo od snahy stát se stálým členem Rady bezpečnosti. Po tomto nátlaku na Japonsko nakonec japonský premiér na konci dubna 2005 přiznal válečné zločiny za druhé světové války a veřejně se za ně omluvil. Čína po této omluvě zareagovala potlačením protestů, zablokováním

protijaponských internetových stránek a uspořádáním seminářů, které měly ukazovat prospěšnost dobrých vztahů mezi Čínou a Japonskem.⁷⁷

Další událostí, která rozvířila vztahy mezi Čínou a Japonskem byl v roce 2012 odkup ostrovů. Tento japonský krok vyvolal v Číně znovu masivní vlnu protestů.

Demonstranti ničili japonské obchody a výrobky, objevily se i případy napadení japonských občanů žijících v Číně. Některé velké japonské firmy (Toyota, Honda, atd.) byly nuceny uzavřít několik továren. Čínský ministr obrany dokonce ani nevyloučil vojenský zásah vůči ostrovům. Čínská vláda nakonec Japonsku pohrozila ekonomickými sankcemi a byly zrušeny dosud naplánované návštěvy vysokých státních činitelů. Protijaponské nálady silně podněcovala i čínská média, která volala po válce, tím pádem čínská vláda, jelikož čínská média jsou pod přímým vlivem čínské vlády. Čínská vláda v té době byla pod velkým tlakem, jelikož u obyvatel rostla nespokojenost s Komunistickou stranou a ekonomickou situací. Nakonec však čínská vláda ustoupila, jelikož chtěla předejít další eskalaci a zakázala svým členům podílet se na protestech a v čínských médiích začala vydávat projaponské články.⁷⁸

Zatím poslední nejvážnější událostí okolo sporných ostrovů došlo v listopadu 2012, kdy Čína vyhlásila bezletové zóny nad oblastí Východočínského moře, do kterého spadají i sporné ostrovy. Tato událost je určitým zlomem, jelikož Čína přistoupila k aktivní politice a rozhodla se vnutit ostatním aktérům nová pravidla.

Bezletová zóna nad Východočínským mořem má svá specifika. Jak civilní tak i vojenská letadla, která do ní vlétají, se musí nejprve nahlásit čínskému ministerstvu obrany. Nejde jen o letadla, která vzlétají z čínské pevniny či na pevninu míří, avšak i pro letadla pouze prolétající touto zónou. Problém nastává v tom, že tato zóna se částečně překrývá s identifikační zónou, kterou již dříve vyhlásilo Japonsko.⁷⁹

---

⁷⁷ Weiland, K. E. (2009): China's Strategy in the Senkaku/Tiao-jü-tao Islands Dispute: Issue Linkage and Coercive Diplomacy, Asian Security, Vol. 5, No. 2.

⁷⁸ Cole, M. J. (2012): China and Japan Turn the Screw over Island Dispute. China Brief, Vol. XII, Issue 18, September 21, 2012.

⁷⁹ Obrázek č.2.

Obrázek č. 2: Bezletová zóna v oblasti Východočínského moře

Zdroj: *The Economist* (<http://www.economist.com/news/leaders/21590930-chinas-new-air-defence-zone-suggests-worrying-new-approach-region-face>)

Argumenty Číny spočívaly v tom, že se snaží předejít haváriím a prohlásila, že pokud letadlo nebude respektovat čínskou autoritu, tak se vystavuje vojenské hrozbě. Je však jisté, že vyhlášení bezletové zóny nebylo reakcí na aktuální vývoj událostí v dané oblasti, ale jednalo se o dlouhodobě plánovaný krok. Problém však nastal v tom, že celé toto vyhlášení bezletové zóny nebylo konzultováno ani s jedním z okolních států, především Jižní Koreou a Japonskem. Z tohoto je patrné, že Čína rozhodně nechtěla předejít případným nejasnostem a sporům.⁸⁰

Tento čínský krok rozhodně není nijak překvapující, jelikož se shoduje s dlouhodobou čínskou strategií ve Východočínském moři, kde Čína avizovala zvýšení leteckých a námořních jednotek. Tato strategie v sobě zahrnuje i zvýšení kontroly a dohled nad moři okolo čínských břehů. Čína samotná veřejně proklamuje snahu mít v roce 2020 kontrolu nad prvním řetězcem ostrovů. V případě, že by se Číně toto podařilo, tak by

⁸⁰ Cohen, D. (2013): East China Sea Air Defense Moves: What For and Why Now? *China Brief*, Vol. XIII, Issue 24, December 5, 2013.

dokázala eliminovat přelety amerických vojenských letadel nedaleko svých břehů, které jsou s největší pravděpodobností špionážní povahy.⁸¹ Problémy však nastaly poté co dva americké bombardéry B-52 proletěli touto bezletovou zónou bez předchozího upozornění čínské strany, čímž Spojené státy naznačily, že tuto bezletovou zónu nebudou respektovat. Stejně tak i Japonsko prohlásilo, že tuto bezletovou zónu nebude respektovat a doporučil to i japonským komerčním aerolinkám.⁸² Tento krok se tak Číně příliš nevydařil, avšak poukázal na čínskou snahu být v oblasti sporných ostrovů Senkaku více proaktivní.

Čína v souvislosti se spornými ostrovy provedla další celou řadu méně významných kroků, které však nemají zásadnější vliv na celkový vývoj. Možným důvodem nedorozumění mezi Čínou a Japonskem v oblasti sporných ostrovů je velmi špatná komunikace mezi oběma zeměmi. Vliv na tento stav mají i změny ve vedení obou zemí.

Poté co japonská vláda odkoupila několik sporných ostrovů, tak došlo k významnému navýšení čínských leteckých i námořních jednotek v dané oblasti. Například jen od září 2012, kdy byl odkup proveden, do srpna 2013 vstoupily čínské lodě do oblasti 12 námořních mil od ostrovů více než padesátkrát. Tuto oblast Japonsko považuje za své výsostné vody. V porovnání s předchozími třemi lety, kdy byly zaznamenány pouze tři takováto překročení výsostných vod, došlo k obrovskému rozdílu. Čína se tak stala výrazně aktivnější v dané oblasti a pravděpodobně se snažila narušit japonskou kontrolu nad ostrovy, což je jeden ze základních argumentů, proč by Japonsko mělo na ně mít nárok. Ovšem na konci roku 2013 a začátku 2014 došlo k výraznějšímu snížení.⁸³

---

⁸¹ Rapp – Hooper, M. (2013): East China Sea ADIZ: A Turning Point in US- China Relations? The Diplomat, official website. Dostupné z [www: http://thediplomat.com/2013/12/east-china-sea-adiz-a-turning-point-in-us-china-relations/](http://thediplomat.com/2013/12/east-china-sea-adiz-a-turning-point-in-us-china-relations/)

⁸² Przystup, J. J. (2013): Japan-China Relations: Can We Talk?, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E- Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z [www: http://csis.org/files/publication/1303q.pdf](http://csis.org/files/publication/1303q.pdf)

⁸³ Keck, Z. (2014b): China and Japan Seek Detente? The Diplomat, official website. Dostupné z [www: http://thediplomat.com/2014/04/china-and-japan-seek-detente/](http://thediplomat.com/2014/04/china-and-japan-seek-detente/)

Z výše popsaného je jisté, že pro Čínu je mnohem důležitější teritoriální a nacionální rozměr sporných ostrovů než nerostné suroviny, které se kolem ostrovů Senkaku nacházejí. Čína však tyto ostrovy využívá ve svých zájmech a tlačí tak na Japonsko, jako například v případě japonské snahy o získání stálého křesla v Radě bezpečnosti OSN. Narůstající nacionalismus v Číně dále podporuje spor o ostrovy, načež čínská vláda tento nacionalismus i uměle posiluje, což lze spatřit v podpoře čínských aktivistů na ostrovech či v případě velkých protijaponských demonstrací v Číně. Nacionalismus je společně s ekonomickým růstem hlavním zdrojem legitimacy pro čínskou vládu a z toho důvodu je tento nacionalismus podporován i ze stran vládních špiček. Jak je z výše uvedeného patrné, tak v současnosti z čínského jednání nijak nereflktuje fakt, že by ozbrojených konfliktů či válka ve spojitosti s ostrovy Senkaku, byl v čínském zájmu. Tento konflikt by totiž významně poškodil čínskou ekonomiku, jelikož Japonsko i Spojené státy patří mezi klíčové obchodní partnery, a tak by oslabil i jeden ze svých hlavních zdrojů legitimacy.

6. Spojené státy americké a její bezpečnostní politika vůči východní Asii

Bezpečnostní politika Spojených států se v roce 2012 významně přeměnila. V tomto roce totiž administrativa Baracka Obamy začala klást mnohem větší důraz právě na oblast východní Asie. Tato část tedy bude analyzovat hlavně primární zdroj Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense z roku 2012, který bude podpořen i řadou odborných publikací a článků.

Dokument Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense je poměrně krátký a hned v úvodu deklaruje, že se v bezpečnostní politice bude věnovat především východní Asii a Blízkému a střednímu Východu. Zde je potvrzeno i, že Spojené státy jsou rozhodnuti dále rozšiřovat spolupráci s tradičními spojenci, mezi které patří i Japonsko. Americkým cílem je zajistit stabilitu, mír, volný obchod a udržení vlivu Spojených států v této oblasti. Spojené státy považují Čínu jako klíčového partnera a regionální mocnost, avšak poukazují na velký problém, který se týká její transparentnosti. I tak však Spojené státy považují spolupráci s Čínou za velmi výhodnou. Potvrzují, že se budou chovat tak, aby zachovali svůj přístup do

regionu a mohly plnit smlouvy, ke kterým se zavázaly.⁸⁴ V této části Spojené státy poukazují na kontroverzní krok ze strany Číny, kdy vyžaduje od cizích vojenských plavidel povolení pro vstup do své EEZ. Právě otevřené moře a svoboda plavby je pro Spojené státy zásadní bod, jelikož je na něm životně závislá a deklarovaly, že udělají vše nutné pro to, aby tento svůj zájem naplnily.

Dokument se poté věnuje hlavním úkolům ozbrojených sil, mezi kterými je na prvním místě schopnost projekce síly. Zde i dokument vyjmenovává konkrétní prostředky, kterými se bude protivník Spojených států snažit bránit. Dle těchto informací lze jednoznačně rozeznat, že se jedná o Čínu.⁸⁵ David Gompert se věnuje podrobně zájmům Spojených států ve východoasijském regionu a rozpoznává několik zájmů:

- 1) Spojené státy chtějí udržet zdravou světovou ekonomiku, proto díky své ekonomické výkonnosti východní Asie natolik důležitá.
- 2) Zajištění stability v regionu i přes růst Číny a potenciální riziko střetu velmocí. Spojené státy mají výrazný zájem, aby ve východoasijském regionu nedominovala jiná velmoc. Mají zde několik spojenců, vůči kterým mají závazky. Námořní trasy chtějí Spojené státy střežit samy, jelikož nemají důvěru v Čínu, a proto se již i v historii několikrát postavily na stranu slabšího, aby vyvažovaly poměr sil v regionu.
- 3) Udržení regionu bez konfliktu. Spojené státy mají zájem, aby se Tchaj-wan nestal v budoucnu součástí Číny a v případě vojenského napadení se postaví na jeho stranu, jelikož ztráta amerického vlivu na Tchaj-wanu by měla zásadní politické a ekonomické dopady.
- 4) Udržení dobrých vztahů s tradičními i novými spojenci, především tak s Japonskem, Jižní Koreou a Indií.
- 5) Národním zájmem je zachování svobody plavby a bezpečné navigování v mořích a oceánech.
- 6) Rozvoj partnerství s Čínou, aby tak bylo možné lépe čelit světovým ekonomickým a bezpečnostním problémům.⁸⁶

---

⁸⁴ Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense

⁸⁵ Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense

⁸⁶ Gompert, D. C. (2012): Sea Power and American Interest in the Western Pacific.

RAND Corporation. Dostupné z www:

http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR151.html

Americko-japonské spojenectví je potvrzené bezpečnostní smlouvou s roku 1960, který byla uzavřena v San Franciscu. Tato smlouva uvádí závazek, že v případě ozbrojeného konfliktu proti japonskému území budou Spojené státy jednat tak, aby odvrátily toto nebezpečí.⁸⁷ Dokonce i Spojené státy se několikrát veřejně vyjádřily, že ostrovy Senkaku spadají pod tuto smlouvu také.⁸⁸ Ovšem oficiálně Spojené státy v tomto sporu zůstávají v neutrální pozici, kterou si drží již od roku 1971, kdy vrátili Japonsku do té doby okupovaný ostrov Rjúkjú společně se spornými ostrovy. Již v té době si na tyto ostrovy dělal nárok jak Tchaj-wan, tak i Čína. I přesto Spojené státy ostrovy Senkaku vrátili Japonsku, avšak jasně při tom uvedly, že se jedná o administrativní práva, což nepředstavuje definitivní nároky Japonska na ostrovy. Od této doby Spojené státy tvrdí, že spory o tyto ostrovy si musí vyřešit zainteresované strany.⁸⁹

Z hlediska bezpečnostní politiky jsou Spojené státy ve složité pozici. Z jedné strany je Japonsko velmi blízký a důležitý spojenec, k němuž jsou vázáni smlouvou, která se vztahuje i na sporné ostrovy. Ovšem na druhé straně jsou v zájmu Spojených států dobré vztahy s Čínou a chtějí se vyhnout eskalaci konfliktu, který by přinesl pouze negativní následky. Velmi pravděpodobně lze však tvrdit, že pokud by došlo k eskalaci konfliktu, tak Spojené státy by se přidaly na stranu Japonska a splnily tak své závazky, jelikož pokud by tak neudělaly, tak by zpochybnilly základ své současné bezpečnostní politiky, který klade důraz na spolupráci s tradičními i novými partnery v regionu.

6.1. Jednání Spojených států vůči ostrovům Senkaku

Spojené státy se dlouhou dobu do sporů vůbec nijak nezapojovaly. Až v roce 2012 po vyhlášení bezletové zóny Čínou v oblasti kolem Východočínského moře. Spojené státy cíleně tuto bezletovou zónu narušily svými dvěma bombardéry B-52, čímž

---

⁸⁷ Japan-U.S Security Treaty 1960

⁸⁸ Valencia, M. J. (2007): The East China Sea Dispute: Contests, Claims, Issues, and Possible Solutions. Asian Perspective, Vol. 31, No. 1, 2007, pp. 127-167.

⁸⁹ Smith, P. J. (2013): The Senkaku/Diaoyu Island Controversy: A Crisis Postponed. Naval War College Review, Vol. 66, No. 2, Spring.

chtěly ukázat svobodu navigace v mezinárodním vzdušném prostoru. Deklarovaly tak, že nehodlají dodržovat pravidla stanovená Čínou, avšak americkým soukromým aerolinkám z bezpečnostních důvodů doporučily tuto bezletovou zónu dodržovat.⁹⁰

Během americké okupace ostrovů byly některé z ostrovů používány Američany jako střelnice, které si pronajímaly od japonského vlastníka za 11 tisíc dolarů.⁹¹

V současné době americké lodě běžně operují v oblasti Východočínského moře, ovšem nikoliv v oblasti sporných ostrovů.

Ovšem v historii došlo i k několika incidentům, ve kterých byly i Spojené státy zainteresovány. V roce 2006 stínovala čínská ponorka uskupení amerických vojenských lodí nedaleko Okinawy, avšak ocitla přiblížila se natolik, čímž dle amerického admirála riskovala spuštěním vojenské konfrontace.⁹² Další incident proběhl v roce 2013, kdy americký křižník pozoroval cvičení nové čínské letadlové lodi v mezinárodních vodách. Jedna z čínských lodí vyzvala americký křižník k opuštění prostoru a poté úmyslně zaujala pozici na kolizním kurzu, čímž donutila americkou loď změnit směr.⁹³ Podobných incidentů proběhlo v historii ještě několik.

Americká i čínská strana si uvědomují, že je nutné zavést standardy, které zajistí, aby se podobné incidenty již neopakovaly. V roce 1998 byla přijata Military Maritime Consultative Agreement, která se měla stát základem pro vzájemnou spolupráci, avšak po dalších vzájemných incidentech a neshodách se další jednání přerušila.

---

⁹⁰ Green, M. J. – Szechenyi, N. (2013): US-Japan Relations: Big Steps, Big Surprises, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z [www: http://csis.org/files/publication/1303q.pdf](http://csis.org/files/publication/1303q.pdf)

⁹¹ Manyin, M. E. (2013): Senkaku (Tiao-jü-tao/Tiao-jü-taotai) Islands Dispute: U.S. Treaty Obligations. Congressional Research Service. Dostupné z [www: http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf](http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf)

⁹² Valencia, M. J. (2007): The East China Sea Dispute: Contests, Claims, Issues, and Possible Solutions. Asian Perspective, Vol. 31, No. 1, 2007, pp. 127-167.

⁹³ Glaser, B. – Vitello, J. (2013): US-China Relations: Biden Visits China amid ADIZ Fracas, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z [www: http://csis.org/files/publication/1303q.pdf](http://csis.org/files/publication/1303q.pdf)

V roce 2013 došlo k setkání, které mělo obnovit spolupráci na této dohodě, avšak celá záležitost byla pouze předána expertům na námořní právo.⁹⁴ A tak i přesto, že spolu oba aktéři jednají a komunikují, tak nedošlo k žádné další dohodě. Proto stále existuje možnost vzniku incidentu, i když původně nechtěného, jelikož strany nemají dopředu domluvená pravidla, podle kterých by v takovýchto případech měly postupovat.

7. Konfliktní potenciál v oblasti sporných ostrovů Senkaku

Tato kapitola se nejdříve zaměří na případné spouštěče ozbrojeného konfliktu, které se zdají být nejvíce pravděpodobné. Druhá část kapitola pak zhodnotí konfliktní potenciál v dané oblasti okolo sporných ostrovů Senkaku.

7.1. Spouštěče konfliktu

Z výše uvedených poznatků a informací této bakalářské práce je možné určit jaké události by mohly případně spustit ozbrojený konflikt v oblasti sporných ostrovů.

- 1) Incident v oblasti ostrovů, který rozhodně není nereálný, jak jsme se již mohli setkat v minulosti. Tento incident je možný ze dvou důvodů. V první řadě došlo k výraznému navýšení vojenské aktivity obou aktérů okolo ostrovů. Japonci deklarují úmysl navýšit vojenskou přítomnost v tomto regionu a investují do vojenských jednotek, které mu to umožňují. Velmi podobně se chová i Čína, jež extrémně navýšila svou vojenskou přítomnost v oblasti ostrovů po té co část ostrovů odkoupila japonská vláda. I přesto, že po roce 2013 se snížil počet čínských provokací okolo sporných ostrovů, avšak to neznamená, že se celá situace nemůže opakovat. Za druhé se již několik vyhocených událostí odehrálo a k ozbrojenému konfliktu bylo velmi blízko.

---

⁹⁴ Thayer, C. (2013): USS Cowpens Incident Reveals Strategic Mistrust Between U.S. and China. The Diplomat, official website. Dostupné z [www: http://thediplomat.com/2013/12/uss-cowpens-incident-reveals-strategic-mistrust-between-u-s-and-china/](http://thediplomat.com/2013/12/uss-cowpens-incident-reveals-strategic-mistrust-between-u-s-and-china/)

Například přiblížení čínské a japonské lodi, které na sebe dokonce zaměřily i své zbraňové systémy. Jak již bylo výše uvedeno, tak i nedostatek komunikačních kanálů, díky kterým by se tyto krizové situace daly lépe zvládat, nefungují a čínská armáda občas svou nezkušeností a agresivním jednáním vytváří situace, které by mohly v incident vyústit. Ovšem i přes tyto bezpečnostní hrozby není příliš pravděpodobné, že by nějaký z těchto incidentů vyvolal rozsáhlejší konflikt. I kdyby došlo k velmi vážnému incidentu, tak Čína si uvědomuje přítomnost Spojených států v oblasti, které jsou nyní stabilizačním prvkem v této východoasijské oblasti.⁹⁵

- 2) Přítomnost čínské armády na ostrovech Senkaku je druhou možností, avšak tento spouštěč je ještě méně pravděpodobný, o kterém lze uvažovat pouze pokud by došlo k více eskalačním faktorům. Rozsáhlá čínská invaze na ostrovy je v nejbližší době zcela nereálná, jelikož Čína nemá na tento výsadek prostředky. Možný je jen symbolické vylovení, kterým by Čína navázala na zvýšené narušování výsostných vod ostrovů. Jako důvod by mohl být tlak čínského obyvatelstva při ekonomických či sociálních problémech nebo naopak japonská aktivita v okolí ostrovů, což by mohl vést k ozbrojenému střetu. Avšak nic nenasvědčuje tomu, že by jedna ze stran se chystala tento krok provést a tím tak konflikt eskalovat.⁹⁶

7.2. Konfliktní potenciál

Potenciál ke konfliktu, ve kterém budou zapojeny sporné ostrovy je reálný, avšak velmi nepravděpodobný. Tento stav se dá předpokládat alespoň v následujících pěti letech. Ovšem dlouhodobě lze očekávat i další dynamické vývoj, který bude mít na konfliktní potenciál bez pochyby vliv. Avšak v této době není příliš pravděpodobné, že by jedna ze stran tento konflikt záměrně eskalovala do ozbrojené fáze. Důvodem je především vzájemná závislost Číny a Japonska a poté také racionální jednání ze strany jejich čelních představitelů. Stabilizačním faktorem jsou rozhodně i Spojené státy, které jsou velmi silným aktérem, jehož zájmem rozhodně není konflikt. Ze

---

⁹⁵ Smith, P. J. (2013): The Senkaku/Diaoyu Island Controversy: A Crisis Postponed. *Naval War College Review*, Vol. 66, No. 2, Spring.

⁹⁶ Tamtéž.

strany Spojených států lze předpokládat jednání, které se bude snažit eskalaci zabránit a předejít tak ozbrojenému konfliktu. Avšak podmínky pro eskalaci konfliktu nejsou rozhodně zanedbatelné, jelikož v oblasti se od všech aktérů vyskytuje velký počet vojenských jednotek, což by mohlo vést i k ozbrojenému konfliktu. Tento konflikt by však pravděpodobně neměl dlouhého trvání, jelikož jak již bylo řečeno, tak konflikt není v zájmu ani jednoho z aktérů. Přesto nelze pominout, že by se jednalo jistě o konflikt velmi ničivý, jelikož vojenská vyspělost všech aktérů je na poměrně vysoké úrovni. Rozsáhlý ozbrojený konflikt však dohledné době pěti let není reálný, jelikož Japonsko k němu nemá důvod, protože ostrovy Senkaku považuje za své a Čína by tímto konfliktem nic nezískala. Ale tento stav může změnit veřejné mínění v obou zemích, kde nacionalistické nálady by mohly stát za vznikem další eskalace konfliktu. V tomto případě je možné, že by Čína využila ostrovy Senkaku pro odvedení pozornosti a uvolnění napětí na domácí scéně.

Nedá se však ani předpokládat, že by tento konflikt nějak výrazněji deeskaloval, jelikož postoj obyvatelstva obou zemí toto nedovoluje a ani jednání čelních představitelů obou zemí tomu nenasvědčuje. Zároveň však není ani příliš reálné, že by nechaly oba státy rozhodnout o sporu třetí stranu (například Mezinárodní soudní dvůr), jelikož výsledek je velmi nejistý a ostrovy Senkaku jsou příliš významné jak pro představitele Japonska, tak i Číny.

8. Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl zjistit, jaký mají vliv na potenciální konflikt v oblasti Východočínského moře sporné ostrovy Senkaku. Bylo zjištěno, že největší význam ostrovů Senkaku je především v jeho symbolické hodnotě pro obyvatele obou zemí. Pro Čínu je vlastnictví ostrovů otázkou spravedlnosti proti zemi, která ji v minulosti porazila a okupovala, přičemž se dopustila válečných zločinů, za které se podle Číny ještě dosud dostatečně neomluvila. Naopak Japonsko se domnívá, že ostrovy jsou v jejich vlastnictví zcela legálně na základě mezinárodního práva. Čínu vnímá jako sílicí nedemokratickou velmoc, která nerespektuje mezinárodní právo a snaží se Japonsko o ostrovy připravit.

Práce podrobně zkoumá jednotlivé aktéry a jejich vojenské akvizice, které mají zásadní vliv na vývoj ve východoasijské oblasti okolo ostrovů Senkaku. Je patrné, že Japonsko i Čína své vojenské akvizice zaměřují právě na možnosti ozbrojeného konfliktu právě v okolí sporných ostrovů. V závěru práce označila jako dva spouštěče případného ozbrojeného konfliktu incident v okolí ostrovů a kontakt čínské armády přímo se samotnými ostrovy Senkaku. Pravděpodobnost prvního incidentu je daleko vyšší, než druhého, který je v nejbližší době pěti let velmi nepravděpodobný. K prvnímu incidentu již několikrát došlo nebo bylo velmi blízko a ke zvyšující se vojenské přítomnosti v dané oblasti samozřejmě roste i riziko dalšího incidentu, který by mohl vyvolat ozbrojený konflikt.

Ovšem i přes vyšší pravděpodobnost incidentu v blízkosti sporných ostrovů je větší eskalace velmi nepravděpodobná. Hlavním důvodem je očekávané racionální chování obou zúčastněných stran, které v současné době nemají žádný zájem na ozbrojeném konfliktu ani jeho významnější eskalaci. Velmi důležitou roli zde hrají i Spojené státy, které o ozbrojený konflikt v této oblasti také nestojí a v následujících letech mohou pomoci Japonsku a vyvažovat tak vzniklou nerovnováhu, aby zamezila možné eskalaci konfliktu.

Zdroje:

Acheson, C. (2011): Disputed Claims in the East China Sea: An Interview with James Manicom. The National Bureau of Asian Research, official website. Dostupné z www: <http://www.nbr.org/research/activity.aspx?id=159>

China Indicators. *World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-06-19]. <http://search.worldbank.org/data?qterm=china&language=EN>

Cohen, D. (2013): East China Sea Air Defense Moves: What For and Why Now? *China Brief*, Vol. XIII, Issue 24, December 5, 2013.

Cole, M. J. (2012): China and Japan Turn the Screw over Island Dispute. *China Brief*, Vol. XII, Issue 18, September 21, 2012.

Collins, G. – Erickson, A. (2012): U.S. Navy Take Notice: China is Becoming a World-Class Military Shipbuilder. *The Diplomat*, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2012/11/u-s-navy-take-notice-china-is-becoming-a-world-class-military-shipbuilder/1/>

Cordesman, A. H. – Hess, A. – Yarosh, N. S. (2013): Chinese Military Modernization and Force Development. Center for Strategic and International Studies. Dostupné z www: <http://csis.org/publication/chinese-military-modernization-and-force-development-2>

Cordesman, A. H. – Hess, A. – Yarosh, N. S. (2013): Chinese Military Modernization and Force Development. Center for Strategic and International Studies. Dostupné z www: <http://csis.org/publication/chinese-military-modernization-and-force-development-2>

Curtis, G. L. (2013): Japan's Cautious Hawks: Why Tokyo Is Unlikely to Pursue an Aggressive Foreign Policy. *The Foreign Affairs*, official website. Dostupné z www: <http://www.foreignaffairs.com/articles/138816/gerald-l-curtis/japans-cautious-hawks>

Defense Programs and Budget of Japan 2010. Japan Ministry of Defense

Defense Programs and Budget of Japan 2011. Japan Ministry of Defense

Defense Programs and Budget of Japan 2012. Japan Ministry of Defense

Defense Programs and Budget of Japan 2013. Japan Ministry of Defense

Defense Programs and Budget of Japan 2014. Japan Ministry of Defense

Defense Programs and Budget of Japan 2015. Japan Ministry of Defense

Defense Programs and Budget of Japan 2016. Japan Ministry of Defense

Easton, I. (2014): China's Deceptively Weak (and Dangerous) Military. *The Diplomat*, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2014/01/chinas-deceptively-weak-and-dangerous-military/1/>

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: NLN, 1998, 656 s.

Freedberg, S. J. (2013): China's Dangerous Weakness, Part 1: Beijing's Aggressive 'Self-Defense'. *Breaking Defense*, official website.

Glaser, B. – Vitello, J. (2013): US-China Reactions: Biden Visits China amid ADIZ Fracas, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): *Comparative Connections: A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations*. Pacific Forum CSIS,

September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z www:
<http://csis.org/files/publication/1303q.pdf>

Glaser, B. (2012): Potential Flashpoints in the East China Sea. CNA Maritime Asia Project. Workshop One: The Yellow and East China Sea. Conference Report, CNA Analysis and Solutions.

<http://www.cna.org/sites/default/files/research/DCP2012U001959.pdf>

Gompert, D. C. (2012): Sea Power and American Interest in the Western Pacific. RAND Corporation. Dostupné z www:

http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR151.html

Green, M. J. – Szechenyi, N. (2013): US-Japan Relations: Big Steps, Big Surprises, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E-Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z www:
<http://csis.org/files/publication/1303q.pdf>

Harry, R. J. (2013): A Solution Acceptable to All? A Legale Analysis of the Senkaku-Tiao-jü-tao Island Dispute. Cornell International Law Journal, Vol. 46, pp. 653-682. Dostupné z www: <http://www.lawschool.cornell.edu/research/ILJ/upload/Harry-note-final.pdf>

HOWE, Christopher. *China and Japan: history, trends, and prospects*. Oxford: Clarendon Press, 1996.

http://islandstudies.oprf-info.org/info_library/senkaku-islands/02-geography/02_geo001/

<http://www.eia.gov/beta/international/?fips=ja>

<http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>

<https://www.eia.gov/beta/international/analysis.cfm?iso=JPN>

Information Office of the State Council 2013

Jane's (2012): PLAN for action?: New dawn for Chinese naval aviation. Jane's Information Group.

Japan indicators. *World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-06-19]
<http://search.worldbank.org/data?qterm=Japan&language=EN&format=>

Japan-U.S Security Treaty 1960

Keck, Z. (2014): China and Japan Seek Detente? The Diplomat, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2014/04/china-and-japan-seek-detente/>

Keck, Z. (2014): China's Defense Budget: A Mixed Bag. The Diplomat, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2014/03/chinas-defense-budget-a-mixed-bag/>

Manyin, M. E. (2013): Senkaku (Tiao-jü-tao/Tiao-jü-taotai) Islands Dispute: U.S. Treaty Obligations. Congressional Research Service. Dostupné z www:
<http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf>

Mattis, P. (2013): China's East China Sea ADIZ: Framing Japan to Help Washington Understand. China Brief, Vol. XIII, Issue 24, Dec 5th, 2013.

National Defense Program Guidelines 2013

National Security Strategy 2013

O'Rourke, R. (2014): China Naval Modernization: Implications for U.S. Navy Capabilities—Background and Issues for Congress. Congressional Research Servis. Dostupné z www: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf>

Przystup, J. J. (2013): Japan-China Relations: Can We Talk?, in Baker, C – Glosserman, B. (eds. 2013): Comparative Connections: A Triannual E- Journal on East Asian Bilateral Relations. Pacific Forum CSIS, September – December 2013, Vol. 15, No. 3, January 2014. Dostupné z www: <http://csis.org/files/publication/1303q.pdf>

Ramos-Mrosovsky, C. (2008): International Law's Unhelpful Role in the Senkaku Islands. *Journal of International Law* , Vol. 29, Issue 4.

Rapp – Hooper, M. (2013): East China Sea ADIZ: A Turning Point in US- China Relations? *The Diplomat*, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2013/12/east-china-sea-adiz-a-turning-point-in-us-china-relations/>

RYOSEI, Kokubun. The shifting nature of Japa-China relations after Cold War. LAM, Peng Er. *Japan's Relations With China: Facing a Rising Power*. Sheffield Centre for Japanese Studies/Routledge Series: Routledge, 2006. ISBN 1134193734, s. 22

SIPRI (2015): SIPRI Military expenditure database. Stockholm International Peace Research Institute. Smith, P. J. (2013): The Senkaku/Diaoyu Island Controversy: A Crisis Postponed. *Naval War College Review*, Vol. 66, No. 2, Spring.

State Council Information Office of The People's Republic of China 2012

Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense

Thayer, C. (2013): USS Cowpens Incident Reveals Strategic Mistrust Between U.S. and China. *The Diplomat*, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2013/12/uss-cowpens-incident-reveals-strategic-mistrust-between-u-s-and-china/>

The Guardian (2014): Japan risks angering China with military expansion. *The Guardian*, official website. Dostupné z www: http://www.theguardian.com/world/2014/apr/19/japan-china-radar-station-near-taiwan?CMP=twf_fd

Tiezzi, S. (2014): Japan Seeks Chinese Compensation Over 2010 Boat Collision Incident. *The Diplomat*, official website. Dostupné z www: <http://thediplomat.com/2014/02/japan-seeks-chinese-compensation-over-2010-boat-collision-incident/>

U.S. Energy Information Agency 2014

Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu 1996

Valencia, M. J. (2007): The East China Sea Dispute: Contests, Claims, Issues, and Possible Solutions. *Asian Perspective*, Vol. 31, No. 1, 2007, pp. 127-167.

Weiland, K. E. (2009): China's Strategy in the Senkaku/Tiao-jü-tao Islands Dispute: Issue Linkage and Coercive Diplomacy, *Asian Security*, Vol. 5, No. 2.

<http://breakingdefense.com/2013/09/chinas-dangerous-weakness-part-1-beijings-aggressive-idea-of-self-defense/>